

[vysoká škola]

Ústavní principy bezpečnosti

Cyril Svoboda

14. 6. 2016

Základní pojmy

Ústavní základy

Pololegální ústava – vymezení ústavního pořádku České republiky Ústavní uspořádání v České republice. Podle ústavního pořádku je Česká republika svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Česká republika jen založen na osvědčených principech právního státu.

Ústava vymezuje jednotlivé základní státní orgány moci zákonodárné, výkonné a soudní a upravuje jejich pravomoc a vzájemné vztahy. Právě při řešení krizového stavu dochází k tomu, že jsou omezována některá základní práva a svobody, nebo jsou ukládány mimořádné povinnosti. Proto je třeba poznat základní kompetence a vztahy mezi hlavními nositeli státní moci.

Nebezpečné ideologie

V Evropě se zrodil právní stát, v Evropě vypukly zatím dvě světové války.

**Základní hodnota – evropská politická kultura
(euroatlantický prostor)**

**Fašismus, nacismus, socialismus, nacionalismus,
imperialismus**

Právní stát

Právní stát má své základy:

1. Vláda lidu znamená vláda zákona.
2. Nikdo nesmí být trestán, jeho majetková práva a osobní integrita nesmí být porušena, pokud by taková osoba neporušila zákon.
3. Nikdo nestojí na zákonem, ani samotný stát veřejná moc.
4. Lidská práva a svobody jsou respektována a jsou pod ochranou moci nezávislých soudů.
5. Politický systém je pluralitní, založený na volné soutěži politických stran. .

Materiální základ Ústavy

Materiální pojetí ústavního pořádku znamená, že stát se sice neváže na nějakou ideologii nebo náboženství, ale je založen na základních demokratických hodnotách.

Jedním z takových znaků je princip suverenity (svrchovanosti) lidu, na princip republikánské formy vlády.

Materiální pojetí státu je zárukou, že se stát neuchýlí k násilí ani vně, ani uvnitř.

Neutralita ideologická

Armáda jako ozbrojený sbor musí být politicky neutrální, protože jejich posláním je bránit stát bez ohledu na to, jakou orientaci má politická reprezentace demokratického státu.

Armáda nemůže být spojena s jakoukoliv ideologií nebo náboženstvím. V armádě existuje vztah nadřízenosti a podřízenosti, rozhoduje se formou rozkazu a voják se zavazuje nasadit při výkonu své služby i život .

Neutralita politická

Ozbrojené síly jsou tedy toliko nástroj k naplnění bezpečnostní a obranné politiky státu. Příslušníci armády proto nemohou být členy politických stran a hnutí. Politické strany a politická hnutí nelze v armádě zakládat, a ani politické strany a politická hnutí nemohou v armádě působit. Ve vojenských objektech a při plnění úkolů ozbrojených sil mimo vojenské objekty je zakázáno pořádat politická shromáždění a volební kampaně. V armádě platí absolutní oddělení života politického a výkon vojenské služby. Vojáci dále nemají právo na stávku. Armáda souží svému státu a všem občanům České republiky.

Armáda jako ozbrojený sbor musí být politicky neutrální, protože jejich posláním je bránit stát. Příslušníci ozbrojených sil mají dvě povinnosti, být loajální ke svému státu a bránit ho na základě rozhodnutí k tomu kompetentních státních orgánů. Rozhodovat o použití armády (ozbrojených sil) tedy náleží ústavním činitelům a státním orgánům.

Hodnota státu

- Státní suverenita
- Územní celistvost.
- Demokratické základy České republiky.
- Ústavní vymezení dále pokračuje výčtem hodnot, jako jsou vnitřní pořádek a bezpečnost, ochrana života a zdraví, ochrana majetkových hodnot nebo životní prostředí.
- Je tedy hodně hodnot, které je třeba chránit. Obecně lze konstatovat, že jde o životní zájem České republiky zajistit svou bezpečnost. Pro jeho zajištění musí být naše země připravena využít všech legitimních přístupů a použít všechny dostupné prostředky.

Státní suverenita

Naše republika vznikla 1. 1. 1993, byla uznána mezinárodním společenstvím a je suverénním státem nad svým státním územím a nad svými občany.

Princip suverenity nenarušuje, jestliže stát svobodně podle ústavních pravidel přeneše část své suverenity na jiný subjekt.

Žádný stát není zcela suverénní, absolutní suverenita by mu byla ke škodě

Největší přenos části suverenity státu je spojen s členstvím v Evropské unii. Přenos pravomocí není tak zásadní, aby náš stát ztratil charakter suverénního státu. Má tedy smysl chránit suverenitu České republiky, i když jsme členským státem EU. Suverenitu státu je třeba bránit proti těm, kdo by neústavní cestou narušovali suverénní moci našeho státu.

Územní celistvost

Hranice našeho státu jsou vymezeny ústavními zákony a jsou uznány mezinárodním společenstvím.

Jsou potvrzeny mezinárodními smlouvami. Hodnota, kterou musíme hájit, je, aby výkon státní moci se týkal celého území státu.

Je nepřijatelné, aby někdo na našem území někdo vyhlašovat nějakou novou republiku nebo jiný „státní útvar“.

Naše území musí zůstat jednotné a celistvé.

Demokratické základy státu

Demokracie není jen abstraktní pojem, jak by se na první pohled mohlo zdát.

Demokracie je politický systém založený na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.

Demokracii je třeba bránit proti všem, kdy by usilovali o její narušení nebo nahrazení nějakým autoritativním či totalitním způsobem vládnutí

Bezpečnost státu

Bezpečnost země

Zajištění: svrchovanosti a územní celistvosti České republiky

Ochrana jejích demokratických základů a

Ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu

Individuální bezpečnost

Nutná obrana - Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.

Krajní nouze - Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.

Svépomoc

Každý si může přiměřeným způsobem pomoci k svému právu sám, je-li jeho právo ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě.

Hrozí-li neoprávněný zásah do práva bezprostředně, může jej každý, kdo je takto ohrožen, odvrátit úsilím a prostředky, které se osobě v jeho postavení musí jevit vzhledem k okolnostem jako přiměřené.

Směřuje-li však svépomoc jen k zajištění práva, které by bylo jinak zmařeno, musí se ten, kdo k ní přikročil, obrátit bez zbytečného odkladu na příslušný orgán veřejné moci

Zajištění bezpečnosti

Bezpečnost České republiky zajišťují:

ozbrojené síly, (armáda)

ozbrojené bezpečnostní sbory, (policie)

záchranné sbory a

havarijní služby.

Principy zajištění bezpečnosti

Princip ustálenosti, spočívá v dlouhodobě tvořeném přístupu.

Princip systémovosti, propojení všech potřebných aktivit.

Princip přesnosti spočívá v jednoznačnosti, jasném stanovení hranic a mezí.

Princip rozvoje znamená obohacování o nové prvky, jak se mění bezpečnostní prostředí

Bezpečnostní zájmy ČR

ČR rozlišuje své bezpečnostní zájmy podle stupně důležitosti.

V ČR jsou zájmy rozděleny do tří kategorií:

1. životní,
2. strategické a
3. další významné

Zájem

Chráněný zájem – je to soubor základních hodnot, které jsou předmětem ochrany (například pro společnost zejména životy, zdraví, majetková práva obyvatel, životní prostředí a kritická infrastruktura).

Postulovaný zájem – je v zahraniční politice vyslovený, nebo předpokládaný zájem státu. Vyplývá z Koncepce zahraniční politiky.

Životní zájmy

Životním zájmem je zajištění suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti ČR, zachování všech náležitostí demokratického právního státu včetně záruky a ochrany základních lidských práv a svobod obyvatel.

Ochrana životních zájmů státu a jeho občanů je základní povinností vlády i všech orgánů veřejné správy. Pro jejich zajištění a obranu je ČR připravena využít všech legitimních přístupů a použít všechny dostupné prostředky

Strategické zájmy

Strategické zájmy jsou nástrojem.

Jejich naplňování napomáhá ochraně životních zájmů.

Zároveň slouží k zajištění společenského rozvoje a prosperity ČR.

K jejich prosazování jsou voleny přístupy a prostředky přiměřené situaci.

Základní strategické zájmy

prevence a zvládnání místních a regionálních konfliktů a zmírňování jejich následků,

posilování soudržnosti a efektivnosti NATO a EU a zachování funkční a věrohodné transatlantické vazby,

rozvíjení role OBSE v oblasti prevence ozbrojených konfliktů, demokratizace a posilování vzájemné důvěry a bezpečnosti,

zajištění energetické, surovinové a potravinové bezpečnosti ČR a adekvátní úrovně strategických rezerv,

zajištění kybernetické bezpečnosti a obrany ČR,

Další strategické zájmy

Účelem prosazování dalších významných zájmů je přispět k zajištění životních a strategických zájmů a zvyšovat odolnost společnosti vůči bezpečnostním hrozbám

Příklady dalších strategických zájmů

snižování kriminality

vytváření podmínek pro tolerantní občanskou společnost,
potlačování extremismu

zvyšování efektivity a profesionality státních institucí

vědecko-technický rozvoj s důrazem na nové technologie s
vysokou přidanou hodnotou inovace

rozvíjení technických a technologických schopností při
zpracování a přenosu utajovaných a citlivých informací s
důrazem na jejich ochranu a dostupnost

ochrana životního prostředí.

Předcházení konfliktům

ČR dává přednost aktivnímu předcházení ozbrojeným konfliktům a preventivní diplomacii.

V případě vypuknutí krize či ozbrojeného konfliktu usiluje o řešení politickými a diplomatickými prostředky

Pokud tyto selžou, může ČR – v souladu s ústavním pořádkem, zákony, principy Charty OSN a v rámci spojeneckých závazků a solidarity – použít sílu k ochraně svých životních a v případě nutnosti i strategických zájmů.

Mezinárodní bezpečnostní prostředí

Náš stát je součástí společenství států. Nerozhoduje izolovaně, bez vazeb přes své hranice, a to jak fyzických, tak i politických.

Téměř každý vážný krizový stav je třeba zvládat a řešit ve vazbě k jiným subjektům.

Každý krizový stav vzniklý intencionální (antropogenní) hrozbou i neintencionální hrozbou má mezinárodní přesah. Je proto nutné, aby i naše schopnost zvládat krizový stav a zajistit naši bezpečnost byla zabezpečena na mezinárodní úrovni. K tomu je vytvořen kolektivní systém bezpečnosti

Ústavní vymezení bezpečnosti

Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně, může se vyhlásit podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace

1. nouzový stav,
2. stav ohrožení státu
3. válečný stav.

Dělení krizových stavů

Nevojenské (stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu)

Vojenské (stav ohrožení státu, válečný stav)

Krizové stavy

Zvládnutí každé mimořádné události, krizového stavu, vyžaduje mimořádné úsilí, které vybočuje z běžného rámce překračuje řádné fungování orgánů veřejné moci, ale i chování a jednání dalších osob.

Mimořádný stav vyžaduje mimořádné řešení. Aby bylo možné takové stavy zvládat, umožňuje náš právní řád odchýlit se od běžného dodržování principů právního státu.

Dává možnost, aby po omezenou dobu, na nezbytně nutném území bylo možné omezit některá základní práva a svobody a ukládat určité povinnosti za účelem zvládnutí krizového stavu.

Nouzový stav

vláda může vyhlásit nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.

Vláda může vyhlásit nouzový stav, nastanou-li předpokládané podmínky. Nouzový stav se vyhláší v případě neintencionálních hrozeb.

Pojem jiné nebezpečí umožňuje vyhlásit nouzový stav v obdobných případech neintencionální hrozby.

Je-li nebezpečí z prodlení, může vyhlásit nouzový stav předseda vlády. Jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší. Vláda o vyhlášení nouzového stavu neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která může vyhlášení zrušit.

Omezení práv a svobod

Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají.

Vyhlášení nouzového stavu nemůže vést k trvalému omezení základů parlamentní demokracie v České republice.

Obecný rozsah základního vymezení základních práv a svobod i povinností jsou upraveny v krizovém zákoně. Tento obecný rozsah určuje maximální rámec, kam až může výkonná moc zajít.

V zásadě žádný krizový stav nemůže odůvodňovat aplikaci všech zákonem předvídatelná omezení. Poslanecká sněmovna nese vedle vlády ústavní a politickou odpovědnost za rozsah opatření, která se mají vynucovat.

Garance prána na stávkú

Právní úprava brání možnému zneužití vyhlášení nouzového stavu. Nouzový stav proto nemůže být vyhlášen z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.

Stát tedy nemůže bránit stávce tím, že by uložil všem stávkujícím povinnost nastoupit do práce nebo že by jiným osobám uložil nastoupit do práce místo stávkujících.

Omezení nouzového stavu

Nouzový stav se vyhláší na časově omezenou dobu maximálně 30 dnů. Na návrh vlády může Poslanecká sněmovna nouzový stav prodloužit.

Vyhlašuje se pro území celého státu, nebo jen jeho části, určitého území.

Stav ohrožení státu

Parlament může na návrh vlády vyhlásit stav ohrožení státu, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy.

Vyhlášení stavu ohrožení státu připadá v úvahu u intencionální (antropogenní) hrozby, za kterou stojí osoba. Může jít o osobu fyzickou i právnickou.

Osoba chce vyvolat krizový stav. Je-li tím bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy, jsou splněny podmínky pro vyhlášení stavu ohrožení státu.

Prodloužení volebního období

Jestliže po dobu nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu podmínky na území České republiky neumožní konat volby ve lhůtách, které jsou stanoveny pro pravidelná volební období, lze zákonem lhůty prodloužit, nejdéle však o šest měsíců.

Způsob vyhlášení

Stav ohrožení státu vyhláší na návrh vlády obě komory Parlamentu.

K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.

Zkrácení legislativního procesu

Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda požadovat, aby Parlament projednal vládní návrh zákona ve zkráceném jednání. Nesmí jít o návrh ústavního zákona.

Navrhovatelem může být toliko vláda.

O takovém vládním návrhu se Poslanecká sněmovna usnese do 72 hodin od jeho podání a Senát do 24 hodin od jeho postoupení Poslaneckou sněmovnou.

Souhlas s pobytem cizích ozbrojených sil na území České republiky

Prezident republiky, i když je vrchním velitelem ozbrojených sil České republiky (ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, čl. 63 odst. 1 písm. c), nemá žádnou pravomoc v rozhodování o přítomnosti cizích ozbrojených sil na našem území.

Ústavní důvody pro vyslání

- plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení nebo
- účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu nebo
- účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích

Právo obou komor Parlamentu

Vyslovení souhlasu s pobytem cizích ozbrojených sil na našem území nebo jeho odepření je projevem suverénní moci České republiky a není omezeno žádnou mezinárodní smlouvou.

Vyslání našich ozbrojených sil do zahraničí je také projevem suverénní moci České republiky

Dokonce i aktivace článku 5 Washingtonské smlouvy o kolektivní obraně proti ozbrojenému útoku proti jednomu nebo více členským státům NATO je vázáno na souhlas všech členských států, tedy i v České republice na souhlasu Parlamentu. Každý členský stát rozhodne samostatně podle svého ústavního upořádání.

Právo Parlamentu vyslat ozbrojené síly do zahraničí

Pouze obě komory Parlamentu mají právo vyslat ozbrojené síly České republiky mimo území České republiky nebo vyslovit souhlas s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky.

Parlament není vázán ani lhůtou, může vyslat ozbrojené síly na jakoukoliv dobu, a ani není vázán věčně, může ozbrojené síly vyslat z jakékoliv důvodu.

K rozhodnutí tohoto typu je třeba většiny nejméně 101 poslance nebo 41 senátora (nadpoloviční většiny členů příslušné komory Parlamentu).

Obecná pravidla pro vysílání ozbrojených sil do zahraničí

1. Vysílání ozbrojených sil je možné jen na základě dohody vysílajícího i přijímacího státu. Jinak by šlo o okupaci, akt násilí, porušení mezinárodního práva.
2. Protože jde primárně o vztahy mezi státy, je třeba upravit právní postavení vyslaných ozbrojených sil na území přijímacího státu. Právní postavení zahrnuje výsady a imunity pro ozbrojené síly působící na území přijímacího státu.
3. Pravidla jsou dohodnuta mezinárodní smlouvou, a to obecnou nebo zvláštní. Obecná pravidla jsou otevřena pro přistoupení vícero států (smlouva vícestranná). Zvláštní smlouva upravuje postavení mezi dvěma subjekty. Smluvená úprava dvoustranná má přednost před smlouvou vícestrannou a smluvní úprava má přednost před úpravou vnitrostátní.

Válečný stav

Parlament rozhoduje o vyhlášení válečného stavu, je-li Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Válečný stav může vyhlásit ze své vůle jen Parlament, jeho obě komory. Podobně jako u vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu absolutní většiny obou komor Parlamentu, tedy 101 poslance a 42 senátorů.

Vyhlásit válečný stav je možné jen ve dvou případech, je-li Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. V každém případě musí jít o reakci proti nepřátelskému napadení. To odpovídá pojetí české armády jako armády toliko obranné. Omezení prostoru pro rozhodnutí vylučuje preventivní vyhlášení válečného stavu.

Pravomoc jednotlivých ústavních aktéru

Obsah pravomoci vrchního velitele ozbrojených sil

Jako vrchní velitel ozbrojených sil prezident republiky má další pravomoci, které nejsou uvedeny v samotné Ústavě, ale jsou vymezeny v běžném zákoně. Na jejich základě prezident republiky dále:

- schvaluje základní vojenské řády
- jmenuje a odvolává náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta republiky
- propůjčuje čestné nebo historické názvy vojenským útvarům a vojenským zařízením,
- propůjčuje bojové prapory vojenským útvarům a vojenským zařízením.

Pravomoc prezidenta republiky

Je vrchním velitelem ozbrojených sil,

Jmenuje a povyšuje generály

Rozhodnutí prezidenta republiky vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

Za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, odpovídá vláda.

Odpovědnost prezidenta republiky

Prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný (čl. 54 odst. 3 Ústavy)

Pravomoc vlády

Vláda nese odpovědnost za bezpečnostní politiku státu

Řídí a koordinuje ministerstva a jiné správní úřady v oblasti obrany státu.

Odpovědnost vlády

Vláda je odpovědna Poslanecké sněmovně (čl. 68 odst. 1 Ústavy)

Vláda může kdykoliv požádat o vyslovení důvěry Poslaneckou sněmovnu. Je povinna tak učinit do třiceti dnů po svém jmenování.

Poslanecká sněmovna může vyslovit vládě nedůvěru.

Každý poslanec má právo interpelovat vládu nebo její členy ve věcech jejich působnosti.

Interpelovaní členové vlády odpovědí na interpelaci do třiceti dnů ode dne jejího podání

Pravomoc vlády vyslat ozbrojené síly do zahraničí

Vláda rozhoduje o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky, a to nejdéle na dobu 60 dnů.

Vláda je omezena lhůtou 60 dnů. Lhůtu nelze prodloužit, ani ji nelze obejít třeba tím, že by vláda vyslala ozbrojené síly vyslala opětovně těsně před skončením šedesáti denní lhůty na dalších 60 dnů.

Nad lhůtu 60 dnů může vyslat ozbrojené síly pouze Parlament.

Průjezd a přelet

Vláda rozhoduje o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území České republiky nebo o jejich přeletu nad územím České republiky.

Vláda rozhoduje o účasti ozbrojených sil České republiky na vojenských cvičeních mimo území České republiky a o účasti ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území České republiky.

Vláda rozhoduje jednotlivě o každém případě samostatně

Pracovní orgány vlády

Vláda má k dispozici poradní a koordinační orgány, které připravují nezbytné podklady, analýzy a doporučení pro výkonnou moc, aby vláda mohla odpovědně rozhodnout. Svými doporučeními tyto orgány výrazně ovlivňují rozhodování vlády.

Bezpečnostní radu státu tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády. Členem Bezpečnostní rady státu může být jen ministr. Musí jím být vždy předseda vlády. Bezpečnostní rada státu v rozsahu pověření, které stanovila vláda, připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti České republiky.

Prezident republiky má právo účastnit se jednání Bezpečnostní rady státu. Může vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Bezpečnostní rada státu

Bezpečnostní rada státu je stálým pracovním orgánem vlády pro koordinaci problematiky bezpečnosti České republiky a přípravu návrhů opatření k jejímu zajišťování.

Bezpečnostní rada státu je zřízena čl. 9 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Její složení a činnost je dále upřesněna usnesením vlády

Poslání Bezpečnostní rady státu

Bezpečnostní radu státu tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády.

Bezpečnostní rada státu v rozsahu pověření, které stanovila vláda, připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti ČR.

Prezident republiky má právo účastnit se schůzí Bezpečnostní rady státu, vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Poradce pro národní bezpečnost, usnesení vlády ČR ze dne 21. prosince 2022 č. 1078

Působnost Bezpečnostní rady státu

- a) zabezpečuje meziresortní koordinaci plánovacích, přípravných a realizačních opatření v oblasti zajišťování bezpečnosti
- b) posuzuje záměry plánovacích, koncepčních, přípravných a realizačních opatření v oblasti zajišťování bezpečnosti
- c) vyhodnocuje rizika ohrožení státu, která mohou být příčinou krizové situace, a činí nebo předkládá vládě návrhy na nezbytná opatření ke snížení, popřípadě vyloučení těchto rizik,
- d) koordinuje zpracování koncepčních dokumentů meziresortního charakteru potřebných pro zajišťování bezpečnosti
- e) posuzuje a následně předkládá vládě k projednání pravidelné zprávy o stavu zajišťování bezpečnosti s návrhy na opatření

Pravomoc při hrozbě vzniku a po vyhlášení krizového stavu

- posuzuje vzniklou bezpečnostní situaci státu a rozsah možného ohrožení,
- předkládá vládě návrhy na opatření k řešení vzniklé krizové situace,
- koordinuje činnosti v oblasti bezpečnosti České republiky

Pracovní orgány BRS

V rámci BRS působí šest stálých pracovních výborů BRS

1. Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky (v gesci ministra zahraničních věcí),
2. Výbor pro obranné plánování (v gesci ministra obrany),
3. Výbor pro vnitřní bezpečnost (v gesci ministra vnitra),
4. Výbor pro civilní nouzové plánování (v gesci ministra vnitra),
5. Výbor pro zpravodajskou činnost (v gesci předsedy vlády), a.
6. Výbor pro kybernetickou bezpečnost (v gesci předsedy vlády).

Externí účast

BRS může na svou schůzi podle potřeby přizvat:

předsedu Poslanecké sněmovny

předsedu Senátu

ministry a vedoucí jiných správních úřadů, kteří nejsou členy BRS a

představitelů orgánů územní samosprávy,

případně další odborníky.

Ústřední krizový štáb

Zvláštním pracovním orgánem Bezpečnostní rady státu je Ústřední krizový štáb. Ústřední krizový štáb jako pracovní orgán Bezpečnostní rady státu je vytvořen pro zabezpečení řešení krizových situací nebo jiných závažných situací týkajících se bezpečnostních zájmů České republiky:

- a) v gesci ministra obrany v případě vnějšího vojenského ohrožení České republiky, při plnění spojeneckých závazků v zahraničí a při účasti ozbrojených sil České republiky v mezinárodních operacích na obnovení míru a udržení míru, nebo
- b) v gesci ministra vnitra v případě ostatních druhů ohrožení České republiky, při poskytování humanitární pomoci většího rozsahu do zahraničí a při zapojení České republiky do mezinárodních záchranných operací v případě havárií a živelních pohrom.

Ústřední krizový štáb

Ústřední krizový štáb jako pracovní orgán BRS pro zabezpečení řešení krizových situací nebo jiných závažných situací týkajících se bezpečnostních zájmů České republiky v gesci ministra obrany

nebo v gesci ministra vnitra v případě ostatních druhů ohrožení České republiky, při poskytování humanitární pomoci většího rozsahu do zahraničí a při zapojení České republiky do mezinárodních záchranných operací v případě havárií a živelních pohrom.

Ústřední krizový štáb

Ústřední krizový štáb (ÚKŠ) je pracovním orgánem vlády k řešení krizových situací a je zařazen do systému orgánů Bezpečnostní rady státu.

ÚKŠ po vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, jakož i při hrozbě vzniku krizové situace, nebo při jiných závažných situacích týkajících se bezpečnostních zájmů České republiky, připravuje návrhy řešení těchto situací

Metoda práce ÚKŠ

Štáb zabezpečuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných vládou, ministerstvy a jinými správními úřady a orgány územních samosprávných celků k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace, nebo jiné závažné situace, a

poskytuje podporu činnosti orgánům krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územních samosprávných celků

Aktivace ÚKŠ

O aktivaci ÚKŠ rozhoduje předseda vlády, v době jeho nepřítomnosti v České republice nebo z jiných závažných důvodů první místopředseda vlády nebo jiný předsedou vlády pověřený místopředseda.

Návrh na aktivaci Štábu může podat člen vlády.

Předseda ÚKŠ

Předsedou ÚKŠ jmenuje předseda vlády podle charakteru situace některého z členů vlády nebo členů Štábu.

Složení ÚKŠ

Náměstci ministrů: MV, MO, MZV MF MZDR, MD, MŠMT, MMR, MŽP MZE, MPSV, MK, MSP.

předseda Správy státních hmotných rezerv, policejní prezident České republiky, generální ředitel Hasičského záchranného sboru České republiky, náčelník Generálního štábu Armády České republiky, ředitel Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost, hlavní hygienik, ředitel Státního zdravotního ústavu a vedoucí Úřadu vlády ČR

Externí spolupráce

ÚKŠ může na svá zasedání přizvat představitele dalších ministerstev, jiných správních úřadů, orgánů územních samosprávných celků a další odborníky.

O jejich přizvání rozhoduje předseda ÚKŠ.

Předseda ÚKŠ

svolává zasedání ÚKŠ, řídí jeho činnost a odpovídá za ni předsedovi vlády,

stanovuje dobu a místo zasedání

pravidelně informuje BRS popřípadě na pokyn předsedy vlády přímo vládu, o činnosti ÚKŠ, o vývoji situace a o provedených a přijímaných opatřeních.

Výbor pro civilní nouzové plánování

Výbor pro civilní nouzové plánování je stálým pracovním orgánem BRS pro oblast civilního nouzového plánování (CNP) a pro koordinaci a plánování opatření k zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti státu.

Organizační struktura Výboru pro CNP

Předsedou Výboru pro CNP je ministr vnitra.

Výbor pro CNP plní úkoly uložené BRS včetně úkolů vyplývajících z dokumentů NATO, EU a dalších mezinárodních organizací pro zajištění funkcí civilního nouzového plánování v České republice

MV – gestor za činnost Výboru – zabezpečuje prostřednictvím svého představitele zastoupení ČR ve Vyšším výboru pro civilní nouzové plánování NATO („SCEPC“).

Spolupráce s obranou

Výbor koordinuje s Výborem pro obranné plánování potřeby zabezpečení vojenské obrany státu a spolupracuje s příslušnými ústředními správními úřady v plánování činnosti v oblasti nevojenských opatření obrany a v oblasti plánování využití ozbrojených sil při řešení nevojenských krizových situací.

Výbor pro obranné plánování

Výbor pro obranné plánování je stálým pracovním orgánem BRS pro koordinaci plánování opatření k zajištění obrany ČR.

Výbor pro OP má 19 členů, předsedou Výboru je ministr obrany. Výkonným místopředsedou je náměstek ministra obrany.

Výbor pro OP projednává záměry plánovacích a přípravných aktivit v oblasti zajištění obrany ČR, strategické a koncepční návrhy státních orgánů, ministerstev a jiných správních úřadů v oblasti plánování obrany

Krizový zákon

Zákon stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, a při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury a odpovědnost za porušení těchto povinností (240/2000 Sb.)

Omezení základní práv

Za nouzového stavu nebo za stavu ohrožení státu lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit

právo na nedotknutelnost osoby a nedotknutelnost obydlí při evakuaci osoby z místa, na kterém je bezprostředně ohrožena na životě nebo zdrav

Vlastnické a užívací právo právnických a fyzických osob k majetku, pokud jde o nucené omezení práva vlastníka nebo uživatele z důvodu ochrany života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, které jsou ohroženy krizovou situací, přičemž je za toto omezení poskytnuta přiměřená náhrada,

Omezení základních práv

svobodu pohybu a pobytu ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací

právo pokojně se shromažďovat ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací

právo provozovat podnikatelskou činnost, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění

právo na stávkou, pokud by tato stávka vedla k narušení, případně znemožnění záchranných a likvidačních prací

Krizová opatření

Vláda je oprávněna v době trvání nouzového stavu na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu nařídit:

- 1.evakuaci osob a majetku z vymezeného území
- 2.zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezených místech nebo území
- 3.ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky
- 4.bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb anebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení vyplývajícího z krizové situace

Další pravomoc vlády

nařídít povinné hlášení přechodné změny pobytu osob

přijmout opatření k ochraně státních hranic, k pobytu cizinců nebo osob bez státní příslušnosti

nařídít nasazení vojáků v činné službě a jednotek požární ochrany k provádění krizových opatření,

omezit vstup na území ČR osobám, které nejsou občany ČR,

a další opatření podle krizového zákona

Ministerstvo vnitra

sjednocuje postupy v oblasti krizového řízení

v době nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu vede ústřední evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob,

ministr vnitra řeší rozpory v oblasti krizového řízení

Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví je v době krizového stavu oprávněno

zajistit nákup a distribuci potřebných léčivých přípravků

koordinovat na vyžádání kraje činnost poskytovatelů zdravotnické záchranné služby a poskytovatelů akutní lůžkové péče, kteří mají zřízen urgentní příjem anebo statut specializovaného centra, při poskytování neodkladné péče

rozhodnout o rozsahu poskytovaných zdravotních služeb poskytovateli akutní lůžkové péče v případě zavádění regulačních opatření

Ministerstvo dopravy

Ministerstvo dopravy v době krizového stavu je oprávněno uložit provozovateli dráhy, drážní dopravy, silniční dopravy, letadel, letišť, vnitrozemské vodní dopravy a veřejných přístavů, jakož i vlastníku a provozovateli ostatních objektů, zařízení a dopravních cest sloužících dopravě povinnosti k zabezpečování dopravních potřeb

Ministerstvo průmyslu a obchodu

MPO může přijímat opatření k zachování celistvosti energetických soustav s cílem urychleného obnovení všech důležitých funkcí kritické infrastruktury v energetice

Právo fyzické osoby

Fyzická osoba pobývající na území České republiky má právo na nezbytné informace o připravovaných krizových opatřeních k ochraně jejího života, zdraví a majetku

Povinnost fyzické osoby

strpět omezení vyplývající z krizových opatření stanovených

vykonávat uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc v době krizového stavu,

zdržet se činností zakázaných krizovým opatřeními

poskytnout požadované věcné prostředky

fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v době krizového stavu nesplní

Poskytnutí náhrady

Za

- 1.omezení vlastnického nebo užívacího práva,
 - 2.poskytnutí věcného prostředku,
 - 3.vykonání pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci
- náleží právnické nebo fyzické osobě peněžní náhrada

Poskytovatel náhrady

Peněžní náhradu je povinen vyplatit orgán krizového řízení, který o omezení práva nebo uložení povinnosti rozhodl.

Peněžní náhradu lze poskytnout po vzájemné dohodě též za poskytnutí dobrovolné pomoci.

Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení nebo zrušení krizového stavu, v jehož důsledku vznikl nárok na peněžní náhradu podle tohoto odstavce

Náhrada škody

Stát je povinen nahradit škodu způsobenou právníckým a fyzickým osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními.

Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám.

Hradí se vzniklá škoda, nehradí se ušlý zisk.

Uplatnění nároku

Nárok na náhradu škody s uvedením důvodů uplatňuje právnická nebo fyzická osoba písemně u příslušného orgánu krizového řízení do 6 měsíců od doby, kdy se o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká.

Orgán krizového řízení může v případech hodných zvláštního zřetele přiznat náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody.

Poskytování státní podpory při haváriích nebo živelních pohromách

Fyzickým osobám a obcím, které se při krizové situaci z důvodu havárie nebo živelní pohromy přechodně ocitly v mimořádně obtížných poměrech, lze poskytnout státní podporu.

Státní podpora může být poskytována ze státního rozpočtu ve formě jednorázových peněžitých dávek fyzickým osobám nebo jinou mimořádnou formou finanční pomoci fyzickým osobám a obcím.

Při poskytování státní podpory fyzickým osobám se přihlíží k majetkovým poměrům žadatele o státní podporu a majetkovým poměrům příslušníků jeho rodiny.

Státní podpora může být poskytována i formou hmotné pomoci podle zvláštního právního předpisu

Finanční pomoc při krizové situaci velkého rozsahu

Rozsah, způsob a podmínky poskytování jiných mimořádných forem finanční pomoci ze státního rozpočtu fyzickým osobám a obcím může v případě havárií nebo živelních pohrom velkého rozsahu stanovit prováděcí právní předpis (například nařízení vlády)

Hospodářská opatření pro krizové stavy

Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy

Zákon č. 241/2000 Sb. upravuje přípravu
hospodářských opatření pro:

stav nebezpečí,

nouzový stav,

stav ohrožení státu a

válečný stav

a přijetí hospodářských opatření po vyhlášení krizových
stavů.

Cíle systému hospodářských opatření

Uspokojit základní životní potřeby fyzických osob (ne všech)

Podpořit činnost ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů, HZS a havarijních služeb

Podpořit výkon státní správy

Dva základní principy

Subsidiarity

Kontinuity

Postup na základě plánu nezbytných dodávek

Pohotovostní zásoby (pro podporu obyvatelstva, havarijních služeb HZS a zajišťují nezbytné dodávky).

Povinně smluvní vztahy

Ozbrojené síly

Ozbrojené síly se člení na:

Armádu České republiky

Vojenskou kancelář prezidenta republiky a

Hradní stráž.

Základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Ozbrojené síly plní též úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.

Všeobecná působnost MO

Ministerstvo obrany je ústředním orgánem státní správy zejména pro

zabezpečování obrany České republiky,

řízení Armády České republiky,

správu vojenských újezdů.

Ministerstvo obrany

Ministerstvo obrany je ústředním orgánem státní správy zejména pro zabezpečování obrany České republiky a řízení Armády České republiky.

Armáda je pořízena ministerstvu. V parlamentní demokracii je pravidlem, že ozbrojené síly jsou řízeny civilní politickou reprezentací. Ministr obrany je vždy civilista. Ministrovi obrany je podřízen náčelník generálního štábu.

Působnost Ministerstva obrany

1. Podílí se na zpracování návrhu vojenské obranné politiky státu,
2. Navrhuje potřebná opatření k zajištění obrany státu vládě České republiky, Radě obrany České republiky a prezidentu České republiky,
3. Řídí vojenské zpravodajství
4. Organizuje a provádí opatření k mobilizaci Armády České republiky
5. Povolává občany České republiky k plnění branné povinnosti.
6. V rámci evropských bezpečnostních struktur organizuje součinnost s armádami jiných států.

Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí je ústředním orgánem státní správy České republiky pro oblast zahraniční politiky, v jejímž rámci se mimo jiné podílí na sjednávání mezinárodních sankcí a koordinuje postoje České republiky k nim. Prosazuje bezpečnostní politiku státu v mezinárodních organizacích a v Evropské unii. Zabezpečuje vztahy České republiky k ostatním státům, mezinárodním organizacím a integračním seskupením.

Z hlediska bezpečnostní politiky prosazuje bezpečnostní zájmy státu na mezinárodní úrovni, sbírá a vyhodnocuje informace o hrozbách a rizicích v zahraničí a informuje o svých zjištěních Bezpečnostní radu státu a vládu. V oblasti bezpečnosti spolupracuje s Úřadem pro zahraniční styky a informace.

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu.

Ministerstvo vnitra zajišťuje komunikační síť pro potřeby policie a služby integrovaného záchranného systému. V době vyhlášení krizového stavu ministerstvo plní další úkoly. Ministerstvo vnitra za účelem koordinace výkonu státní správy v oblasti krizového řízení mimo jiné sjednocuje postupy v oblasti krizového řízení.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním orgánem státní správy mimo jiné pro tvorbu surovinové politiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů. V době vyhlášení krizového stavu ministerstvo průmyslu a obchodu je oprávněno:

1. přijímat opatření k zachování celistvosti energetických soustav s cílem urychleného obnovení všech důležitých funkcí kritické infrastruktury v energetice,
2. uložit provozovateli přepravní soustavy, přenosové soustavy a distribučních soustav plynu, ropy, elektřiny a rozvodu tepelné energie, výrobcí elektrické energie a tepla, výrobcí primárních energetických zdrojů, jakož i vlastníku a provozovateli ostatních objektů a zařízení sloužících k zajištění energetických potřeb státu povinnosti k zabezpečování těchto energetických potřeb; jsou-li subjektem kritické infrastruktury, ukládá jim úkoly k ochraně a k neodkladné obnově kritické infrastruktury v energetice

Ministerstvo financí

Ministerstvo financí je ústředním orgánem státní správy.

Mimo jiné připravuje návrhy státního závěrečného účtu a návrh válečného a mimořádného státního rozpočtu pro rozhodnutí vlády.

Správa státních hmotných rezerv

Správa zabezpečuje financování hospodářských opatření pro krizové stavy a financování, obměnu, záměnu, půjčku, uvolnění, nájem, prodej, skladování, ochraňování a kontrolu státních hmotných rezerv a podle požadavků krizových plánů i jejich pořizování.

Hmotné rezervy

Hmotné rezervy tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky. Jsou určeny pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu.

Mobilizační rezervy

Mobilizační rezervy tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary, výrobky, stroje a jiné majetkové hodnoty určené pro zajišťování mobilizačních dodávek.

Pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc

Pohotovostní zásoby tvoří vybrané základní materiály a výrobky určené k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů, v systému nouzového hospodářství, kterou nelze zajistit obvyklým způsobem, a pro materiální humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí.

Zásoby pro humanitární pomoc tvoří vybrané základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost

Státní úřad pro jadernou bezpečnost je ústředním orgánem státní správy České republiky pro oblast státního dozoru nad jadernou bezpečností a pro oblast ochrany před ionizujícím zářením.

V jeho pravomoci jsou otázky především jaderné bezpečnosti, tedy ochrana proti působení zbraní hromadného ničení.

Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost

Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost je ústředním správním orgánem pro kybernetickou bezpečnost včetně ochrany utajovaných informací v oblasti informačních a komunikačních systémů a kryptografické ochrany.

Dále má na starosti problematiku veřejně regulované služby v rámci družicového systému Galileo.

Posláním Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost se týká ochrany před hrozbami v kybernetickém prostoru. Kybernetický prostor je digitální prostředí, které umožňuje vznik, zpracování a výměnu informací, je tvořen informačními systémy, službami a sítěmi elektronických komunikací.

Poradce pro národní bezpečnost

Poradce pro národní bezpečnost, je tajemníkem Bezpečnostní rady státu. Poradce pro národní bezpečnost na návrh předsedy vlády jmenuje a odvolává vláda.

Poradce pro národní bezpečnost se podílí na koordinaci činnosti státních orgánů v oblasti zajišťování bezpečnosti a obrany České republiky a na základě rozhodnutí vlády zastupuje Českou republiku při jednáních s cizími státy a mezinárodními organizacemi ve věcech týkajících se bezpečnosti a obrany České republiky, včetně závazků vyplývajících z členství České republiky v mezinárodních organizacích nebo institucích.

Navigační systém Galileo

Plánovaný autonomní evropský Globální družicový polohový systém (GNSS). Jeho výstavbu zajišťuje Evropská unie reprezentovaná Evropskou komisí a Evropskou kosmickou agenturou (ESA).

Plný systém sestává z třiceti družic (27 operačních + 3 záložní) obíhajících ve třech rovinách po kruhových drahách na střední oběžné dráze Země ve výšce 23 222 km. Systém slouží mimo jiné ke sledování pohybu.

Má proto největší potenciál především v dopravě, nabízí široké využití i v oblasti bezpečnosti.

Inspektor pro kybernetickou obranu

Inspektor pro kybernetickou obranu je nezávislý a je vázán pouze právním řádem České republiky.

Svou funkci je povinen vykonávat nestranně a zdržet se při jejím výkonu všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v jeho nestrannost a profesionalitu.

Český telekomunikační úřad

Český telekomunikační úřad je ústřední správní úřad pro výkon státní správy v oblasti regulace trhu a stanovování podmínek pro podnikání v oblasti elektronických komunikací.

Český telekomunikační úřad je oprávněn vydávat opatření obecné povahy, takzvaná všeobecná oprávnění, která stanoví podmínky výkonu komunikačních činností vztahující se na všechny nebo na určité druhy sítí a služeb elektronických komunikací, provozování přístrojů a na využívání rádiových kmitočtů a k využívání čísel.

Ozbrojené sbory

Vedle ozbrojených sil v České republice působí ozbrojené sbory.

Bezpečnostní sbory České republiky jsou nedílnou součástí bezpečnostního systému České republiky. Svým působením přispívají k ochraně demokratických základů státu a k ochraně životů, zdraví a majetkových hodnot.

Ozbrojené sbory České republiky jsou Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.

Zpravodajská komunita

Poslaní zpravodajských služeb

Zpravodajské služby jako organizace bývají řazeny mezi bezpečnostní sbory (ozbrojené bezpečnostní sbory)

Patří systémově do oblasti exekutivy – moci výkonné.

Oblast zpravodajských služeb je nepochybně oblastí sui generis. (Získávají /šíří/, analyzují a vyhodnocují informace pro zajištění bezpečnosti státu).

Některé zpravodajské služby mají pravomoc vyšetřovat.
To neplatí v ČR.

Zpravodajské služby

Bezpečnostní informační služba, jejíž příjmy a výdaje tvoří samostatnou kapitolu státního rozpočtu,

Úřad pro zahraniční styky a informace, jehož rozpočet je součástí rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra,

Vojenské zpravodajství jako součást Ministerstva obrany

BIS

Zjišťuje informace o

záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky,

zpravodajských službách cizí moci,

činnostech ohrožujících státní a služební tajemství,

činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy České republiky,

týkající se organizovaného zločinu a terorismu.

ÚZSI

Úřad pro zahraniční styky a informace zabezpečuje informace mající původ v zahraničí, důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničně politických a ekonomických zájmů České republiky.

Ředitele Úřadu pro zahraniční styky a informace jmenuje a odvolává ministr vnitra se souhlasem vlády. Z výkonu své funkce je ředitel Úřadu pro zahraniční styky a informace odpovědný ministru vnitra.

Ředitel BIS

Ředitele Bezpečnostní informační služby jmenuje, po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu příslušném ve věcech bezpečnosti, vláda.

Z výkonu své funkce je ředitel Bezpečnostní informační služby odpovědný vládě, která ho též odvolává.

Vojenské zpravodajství

Zabezpečuje informace :

mající původ v zahraničí, důležité pro obranu a bezpečnost České republiky,

o zpravodajských službách cizí moci v oblasti obrany,

o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečování obrany České republiky

o záměrech a činnostech ohrožujících utajované skutečnosti v oblasti obrany České republiky.

Ředitel VZ

Ředitele Vojenského zpravodajství jmenuje, po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu příslušném ve věcech bezpečnosti, ministr obrany se souhlasem vlády.

Z výkonu své funkce je ředitel Vojenského zpravodajství odpovědný ministru obrany, který ho též se souhlasem vlády odvolává.

Odpovědnost za zpravodajské služby

Za činnost zpravodajských služeb odpovídá a koordinuje ji vláda.

Podávání zpráv

Zpravodajské služby podávají prezidentu republiky a vládě jednou za rok a kdykoliv o to požádají zprávy o své činnosti.

Zpravodajské služby předávají prezidentu republiky, předsedovi vlády a příslušným členům vlády v případech zjištění, která nesnesou odkladu, informace bezprostředně.

Zpravodajské služby předávají státním orgánům a policejním orgánům informace o zjištěních, která náleží do oboru jejich působnosti; to neplatí, jestliže by poskytnutí ohrozilo důležitý zájem sledovaný příslušnou zpravodajskou službou.

Vláda a prezident republiky ukládají zpravodajským službám úkoly v mezích působnosti těchto služeb. Prezident republiky ukládá zpravodajským službám úkoly s vědomím vlády.

Nová ohrožení

Hrozba

Hrozba - primární, nezávisle existující, neodvozený fenomén, který chce nebo může poškodit nějakou chráněnou hodnotu.

Neintencionální hrozba - vnější fenomén (činitel), existuje nezávisle na chtění člověka (hrozba povodně, vichřice, zemětřesení).

Intencionální hrozba (antropogenní) je zamýšlená. Přípravuje ji, spouští a uskutečňuje jedinec jako v případě hrozby teroristické akce nebo kolektivní aktér při hrozbě ozbrojeného konfliktu.

Asymetrické konflikty

Asymetrie zájmů

Asymetrie hodnot

Asymetrie v oblasti taktiky a strategie

Cíle asymetrického konfliktu (války)

Symbolické civilizační cíle (sídla, stavby)

Ústřední orgány stání moci a správy

Energetické zdroje, zdroje základních životních potřeb (vody)

Infrastruktura (dopravní, energetická)

Obyvatelstvo

Ozbrojené síly a ozbrojené sbory

Dysimetrie

Dysimetrie znamená výraznou převahu v oblasti:

Výzbroje

Technologie

Systému spojení

Systém vedení bojové činnosti

Riziko

Riziko je vždy odvozené a odvoditelné z konkrétní hrozby.

Míra rizika je pravděpodobnost škodlivých následků vyplývajících z hrozby a ze zranitelnosti zájmu.

Riziko je vyjádřením pravděpodobnosti vzniku hrozby.

Přijatelné riziko

Numerické hodnoty se tedy mohou pohybovat pouze od nuly (0) do jedné (1), při vyjádření v procentech od 1% do 100%.

Přijatelné riziko je stavem, kdy je vnímáno ohrožení, a jsou připravovány aktivity, jejichž cílem je snížení pravděpodobnosti, že nastane. Společenství, stát, jednotlivec se připravují tak, aby byly případné následky co nejmenší

Kolektivní bezpečnost

Základními východisky pro zajištění obrany a bezpečnosti ČR jsou aktivní účast v systému kolektivní obrany NATO opírajícím se o silnou transatlantickou vazbu, rozvoj schopností EU pro zvládání krizí a spolupráce s partnerskými zeměmi.

Členství v NATO a EU přináší výhody kolektivního zajištění vlastní obrany a bezpečnosti, stejně jako závazek ke společné obraně a bezpečnosti přispívat..

Členství v mezinárodních organizacích z ČR nesnímá její prvotní odpovědnost za vlastní obranu.

Epidemie

Epidemie je zvýšený výskyt nemoci, který je geograficky a časově omezen.

Při epidemii infekčního onemocnění dochází zpravidla k prudkému nárůstu počtu onemocnění v čase, kdy nemocnost dosahuje hodnot vyšších, než je běžná sporadická nemocnost.

Hodnoty nemocnosti, při kterých dochází již k epidemickému šíření (tzv. epidemický práh) jsou různé a liší se podle nemoci.

Znaky epidemie

Hlavním kritériem, zda se jedná o epidemii či nikoli, je pak vzájemná, epidemická souvislost jednotlivých případů nemoci.

Rychlost šíření nemoci v populaci je závislá na původci nákazy, inkubační době nemoci a zejména na cestách přenosu.

Inkubační doba představuje období mezi vstupem infekčního původce do organismu a prvním nástupem klinických příznaků či symptomů nemoci

Další ozbrojené sbory

Přehled ozbrojených sborů

Policie ČR,

Vězeňská služba ČR a

Celní správa ČR.

Policie české republiky

Policie České republiky je jednotný ozbrojený sbor s pevně danými vztahy nadřízenosti a podřízenosti. "

Slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti.

Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky.

Policie české republiky je podřízena ministerstvu vnitra. Ministerstvo vytváří podmínky pro plnění úkolů policie. Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrově.

MV-Policie ČR

Policie je podřízena ministerstvu.

Ministerstvo vytváří podmínky pro plnění úkolů policie.

Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrově.

Základní činnosti PČR

Ochrana celospolečenských zájmů, zákonnosti

Ochrana fyzických osob, jejich života, zdraví a lidské důstojnosti,

Ochrana právnických osob

Ochrana majetku bez rozdílů vlastníků

Mezinárodní spolupráce (INTERPOL)

Policejní prezident

V čele Policejního prezidia České republiky stojí prezident. Policejní prezident je představeným všech policistů, s výjimkou policistů povoláných k plnění úkolů v ministerstvu nebo v útvech vyšetřování.

Policejního prezidenta jmenuje a odvolává ministr vnitra se souhlasem vlády. Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrově.

Struktura PČR

Policejní prezidium – v čele policejní prezident jmenovaný ministrem vnitra

Útvary s působností na celém území státu (ÚOOZ, národní protidrogová centrála---)

Útvary s územně vymezenou kompetencí (krajská ředitelství..)

Obecní (městská) policie

Obecní policii řídí starosta (primátor) obce.

Obecní policie může na základě veřejnoprávní smlouvy vykonávat svou činnost pro více obcí najednou.

Obecní policie přispívá k ochraně bezpečnosti, dohlíží nad dodržováním pravidel občanského soužití, odhaluje přestupky a jiné správní delikty..

Veřejná stráž

Myslivecká stráž

Lesní stráž

Vodní stráž

Stráž přírody

Funkce je osoby jmenována krajským úřadem. Po jmenování je třeba složit předepsaný slib

Integrovaný záchranný systém

Základní složky IZS:

1. HZS ČR
2. Jednotky požární ochrany
3. Policie ČR
4. Zdravotní záchranná služba (ZZS)

Mezinárodní zajištění naší bezpečnosti

OSN

Valné shromáždění

Každý stát bez rozdílu má jeden hlas. O důležitých otázkách, jako např. bezpečnost ve světě, rozhoduje dvoutřetinová většina, o dalších prostá většina.

Řádné výroční zasedání začíná vždy v září a pokračuje během celého roku. Na začátku probíhá Všeobecná rozprava, kde vystupují zpravidla nejvyšší představitelé států a vlád a prezentují názory svých zemí na důležitá mezinárodněpolitická témata.

V jeho čele stojí předseda, který je volen na jeden rok. V letech 2002 a 2003 funkci šéfa Valného shromáždění zastával někdejší ministr zahraničních věcí a místopředseda Vlády České republiky Jan Kavan.

Rada bezpečnosti

Rada bezpečnosti má patnáct členů, z toho pět stálých (Čína, Francie, Rusko, USA a Velká Británie). Zbývajících deset volí Valné shromáždění na dvouleté období. Jejich výběr vychází z principu rovnoměrného geografického zastoupení. Zasedá nepravidelně, schůze jsou svolávány podle potřeby, i ve velmi krátkých lhůtách.

Členové se střídají v předsednictví po měsíci (týká se to stálých i nestálých členů). K přijetí rezoluce musí 9 členů hlasovat pro. Pokud ale i jediný z pěti stálých členů hlasuje proti, rezoluce schválena není. Tento princip je znám jako „právo veta“

Pravomoc Rady bezpečnosti

Spory k projednání mohou Radě předložit

členské státy OSN,

Valné shromáždění

Generální tajemník

Závaznost rozhodnutí RB

Rozhodnutí Rady bezpečnosti jsou pro členy závazná, jejich nedodržení může vyústit v udělení sankcí.

Po vyčerpání mírových prostředků a
jsou-li splněny legitimní předpoklady

může Rada bezpečnosti podle článku VII Charty rozhodnout i o použití síly.

Oznamovací povinnost

Každý takový útok a veškerá opatření učiněna v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti.

Tato opatření budou ukončena, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.

Ekonomická a sociální rada

Fórum určené k projednávání otázek obchodu, dopravy, hospodářského rozvoje a sociálních otázek. Má 54 členů (států) volených na tříleté období. Při hlasování rozhoduje prostá většina. ECOSOC každoročně pořádá několik krátkých zasedání, na něž zve i zástupce občanské společnosti.

Kromě toho se každý rok schází v červenci na velkém čtyřtýdenním zasedání, které se koná střídavě v New Yorku a Ženevě.

Poručenská rada

V roce 1945 bylo na světě jedenáct území – převážně v Africe a Tichomoří – pod mezinárodním dohledem. Hlavním úkolem poručenského systému OSN byla podpora rozvoje svěřeneckých území a jejich postupný přechod k samosprávě nebo samostatnosti. Poručenská rada je složena ze stálých členů Rady bezpečnosti (Čína, Francie, Rusko, Spojené státy a Velká Británie).

Fakticky byla již zrušena.

Mezinárodní soudní dvůr

Se svými kauzami před něj mohou předstoupit pouze státy, nikoliv jednotlivci. Pokud stát souhlasí s tím, aby se soud zabýval případem, který se ho týká, musí se následně podrobit jeho rozhodnutí. S žádostí o právní posouzení situací se na soud mohou obrátit i jiné orgány či organizace systému OSN

Soud sídlí v Paláci míru v Haagu (Nizozemsko). Má patnáct soudců, které volí Valné shromáždění a Rada bezpečnosti. Každý soudce musí být z jiné země. Na přijetí rozhodnutí se musí shodnout devět soudců. Všechny rozsudky jsou konečné a neodvolatelné. Pokud se některý ze států, kterých se kauza týká, nepodrobí rozsudku, může protistrana s kauzou předstoupit před Radu bezpečnosti.

Sekretariát

Sekretariát zodpovídá za poskytování služeb ostatním orgánům OSN.

Při OSN jsou akreditovány i více než tři tisíce nevládních organizací, mnohé se účastní některých jednání.

V čele generální tajemník OSN

NATO

Projev W. Churchilla v Fultonu 5.3.1946

Název řeči Skutečný název tohoto proslovu je Sinews of Peace (Opory míru).

Výzva k úzké spolupráci USA a Velké Británie

Bezpečnost světa vyžaduje novou jednotu Evropy, od níž by žádný národ neměl být stále odloučen.

Nepřipustit myšlenku, že nová válka je nevyhnutelná, nebo lépe řečeno, že se k nové válce schyluje.

Naše štěstí leží v našich vlastních rukou a že my jsme s to zachránit budoucnost.

Neexistuje nic, co obdivovat více než sílu a neexistuje nic, k čemu by mělo být menší vážnosti než je slabost

Bruselská smlouva

Přímou reakcí některých západních států na nastalou situaci byl podpis tzv. Bruselské smlouvy 17. březnu 1948.

Byl projevem rozhodnutí pěti západoevropských států – Belgie, Francie, Lucemburska, Nizozemska a Velké Británie – vytvořit systém společné obrany a posílit vzájemné vztahy takovým způsobem, který by jim umožnil odolat ideologickému, politickému a vojenskému ohrožení jejich bezpečnosti.

Severoatlantická aliance

Slovy prvního generálního tajemníka Hastingsse
Ismaye bylo hlavním úkolem NATO
„udržet Ameriku v Evropě, Rusko mimo západní Evropu
a Německo při zemi“.

Zároveň pomoc Německu – prolomit blokádu Berlína (2
milióny obyvatel)

Letecký most 277 264 letů. Každou minutu na vrcholu
jedno letadlo, denně spadlo z nebe 8000 tun zásob
1949

Podpis Washingtonské smlouvy

Dne 4. dubna 1949 , podepsalo deset zemí západní Evropy, USA a Kanada Severoatlantickou dohodu (anglicky North Atlantic Treaty).

Smlouva vstoupila v platnost 24. srpna 1949 po uložení ratifikačních listin všech signatářských států.

Její hlavním cílem tehdy bylo vytvořit koalici vzájemné pomoci jako odpověď na riziko, že by Sovětský svaz usiloval o rozšíření svého vlivu, jež získal ve státech východní Evropy, i na další části starého kontinentu.

Rozšiřování NATO do roku 1989

18. února 1952: přistoupení Řecka a Turecka

6. května 1955: vstup Spolkové republiky Německo - v reakci na to vytvořil Sovětský svaz a jeho spojenci organizaci Varšavské smlouvy

30. května 1982: přistoupení Španělska

Rozšiřování NATO po roce 1989 (31 členů)

12. března 1999: přistoupení ČR, Maďarska a Polska; šlo o první rozšíření NATO po studené válce, kdy se k Alianci připojili bývalí členové Varšavské smlouvy

29. března 2004: přistoupení celkem sedmi států - Bulharska, Estonska, Litvy, Lotyšska, Rumunska, Slovenska a Slovinska; jedná se o největší kolo rozšíření

2009: vstup Albánie a Chorvatska

2017: vstup Černé Hory

2020: vstup republiky Severní Makedonie do NATO. Stala se 30. členskou zemí Aliance.

2023 vstoupilo Finsko do NATO

2024 vstoupilo Švédsko

Rozšíření NATO po vypuknutí války na Ukrajině

V roce 2022 požádaly o členství v NATO a byly pozvány Finsko a Švédsko

Finsko se stalo 31. členským státem NATO 4.4.2023

Švédsku v vstupu brání nesouhlas Turecka kvůli poskytnutí azylu tureckým Kurdům na území Švédska

Finsko má 1340 Km společné hranice s RF (nejdelší společná hranice)

Finsko má 30 000 osob v ozbrojených silách a za válečného stavu ho může zvýšit na 280 000

Hlavní úkoly NATO

zajišťování kolektivní obrany svých členů,

zvládání bezpečnostních krizí mimo své území

budování kooperativní bezpečnosti s partnery

schopnost odstrašit případného útočníka a ubránit členské země před napadením

schopnosti řešit celé spektrum krizí, od prevence konfliktů až po dosažení stability v post-konfliktních situacích.

Preambule smlouvy

Strany této smlouvy znovu potvrzují svoji víru v cíle a zásady Charty OSN a svoji touhu žít v míru se všemi národy a všemi vládami.

Jsou odhodlány hájit svobodu, společné dědictví a kulturu svých národů, založenou na zásadách demokracie, svobody jednotlivce a právního řádu.

Jejich snahou je podporovat stabilitu a blahobyt národů v severoatlantickém prostoru.

Jsou rozhodnuty spojit své úsilí o kolektivní obranu a zachování míru a bezpečnosti.

Proto se dohodly na této Severoatlantické smlouvě.

Čl. 1

Smluvní strany se zavazují, jak je uvedeno v Chartě OSN, urovnávat veškeré mezinárodní spory, v nichž mohou být účastny, mírovými prostředky tak, aby nebyl ohrožen mezinárodní mír, bezpečnost a spravedlnost, a zdržet se ve svých mezinárodních vztazích hrozby silou nebo použití síly jakýmkoli způsobem neslučitelným s cíli OSN.

Čl. 2

Smluvní strany budou přispívat k dalšímu rozvoji mírových a přátelských mezinárodních vztahů posilováním svých svobodných institucí, usilováním o lepší porozumění zásadám, na nichž jsou tyto instituce založeny, a vytvářením podmínek pro stabilitu a blahobyt. Budou usilovat o vyloučení z konfliktu ze své mezinárodní hospodářské politiky a budou podporovat hospodářskou spolupráci mezi všemi smluvními stranami jednotlivě nebo společně.

Čl. 3

Aby bylo co nejúčinněji dosaženo cílů této smlouvy, budou smluvní strany jednotlivě i společně stálou a účinnou svépomocí a vzájemnou výpomocí udržovat a rozvíjet svoji individuální i kolektivní schopnost odolat ozbrojenému útoku.

Čl. 4

Smluvní strany budou společně konzultovat vždy, když podle názoru kterékoli z nich bude ohrožena územní celistvost, politická nezávislost nebo bezpečnost kterékoli smluvní strany.

Čl. 5

Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto se dohodly, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich, uplatňujíc právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu uznané článkem 51 Charty OSN, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama a v součinnosti s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a zachovat bezpečnost severoatlantického prostoru. Každý takový útok a veškerá opatření učiněna v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti. Tato opatření budou ukončena, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.

Čl.6

Pro účely článku 5 se za ozbrojený útok na jednu nebo více smluvních stran pokládá ozbrojený útok

na území kterékoli smluvní strany v Evropě nebo Severní Americe, na Alžírské departmenty Francie, na území Turecka nebo na ostrovy pod jurisdikcí kterékoli smluvní strany v severoatlantickém prostoru severně od obratníku Raka;

na ozbrojené síly, lodě či letadla kterékoli smluvní strany, jež se nacházejí na těchto územích nebo nad nimi nebo na kterémkoli jiném území v Evropě, kde byla umístěna okupační vojska kterékoli smluvní strany v den vstupu této smlouvy v platnost, nebo ve Středozemním moři, nebo v severoatlantickém prostoru severně od obratníku Raka

Nová aplikační doktrína

Závěry summitů NATO – útok kybernetický nebo dokonce nebezpečné chování v kyberprostoru s účinky jako oubrojený útok.

Prohlášení NATO 2023 Vilnius

Hybridní operace proti Spojencům mohou dosáhnout úrovně ozbrojeného útoku a mohly by vést k tomu, že Rada vyvolá článek 5 Washingtonské smlouvy.

Jednotlivá nebo kumulovaná sada škodlivých kybernetických aktivit by mohla dosáhnout úrovně ozbrojeného útoku a mohla by vést k tomu, že Severoatlantická rada vyvolá článek 5 Washingtonské smlouvy, a to na základě posouzení jednotlivých případů.

Čl. 7

Tato smlouva se nedotýká a nebude žádným způsobem vykládána , jako by se dotýkala práv a povinností smluvních stran, které jsou členy OSN, vyplývající z Charty, ani základní zodpovědnosti Rady bezpečnosti za zachování světového míru a bezpečnosti.

Čl. 8

Každá ze smluvních stran prohlašuje, že žádné její současně platné mezinárodní závazky vůči kterékoli jiné smluvní straně nebo kterémukoli třetímu státu nejsou v rozporu s ustanoveními této smlouvy, a zavazuje se, že nepřijme žádný mezinárodní závazek, který by byl s touto smlouvou v rozporu.

Čl. 9

Smluvní strany tímto zřizují Radu, v níž bude každá z nich zastoupena, aby projednávala věci týkající se plnění této smlouvy. Rada bude organizována tak, aby se mohla kdykoli pohotově sejít. Rada zřídí takové pomocné orgány, jaké mohou být potřebné, zejména ihned zřídí výbor pro obranu, který bude doporučovat opatření nutná k k plnění článků 3 a 5.

Čl. 10

Smluvní strany mohou na základě jednomyslného souhlasu vyzvat kterýkoli jiný evropský stát, který je schopen napomáhat rozvoji zásad této smlouvy a přispět k bezpečnosti severoatlantického prostoru, aby přistoupil k této smlouvě. Každý takový smluvní stát se může stát smluvní stranou tím, že uloží u vlády Spojených států amerických svoji listinu o přistoupení. Vláda Spojených států amerických vyrozumí každou ze smluvních stran o uložení každé takové listiny o přistoupení.

Čl. 11

Tato smlouva bude ratifikována a její ustanovení budou smluvními stranami plněna v souladu s jejich ústavními postupy. Ratifikační listiny budou uloženy co nejdříve vládou Spojených států amerických, která uvědomí všechny ostatní signatáře o každém uložení. Smlouva vstoupí v platnost mezi státy, které ji ratifikovaly, jakmile budou uloženy ratifikační listiny většiny signatářů, sestávající z ratifikačních listin Belgie, Francie, Kanady, Lucemburska, Nizozemska, Spojeného království a Spojených států, a pro další státy smlouva nabude účinnosti dnem uložení jejich ratifikačních listin.

Čl. 12

Poté, co bude smlouva v platnosti deset let, nebo kdykoli později, se smluvní strany, jestliže o to některá z nich požádá, poradí o revizi smlouvy, přičemž vezmou v úvahu faktory ovlivňující mír a bezpečnost severoatlantické oblasti včetně vývoje světových i regionálních uspořádání podle Charty OSN pro zachování mezinárodního práva a bezpečnosti.

Čl. 13

Po dvaceti letech platnosti smlouvy může kterákoli smluvní strana odstoupit od smlouvy rok poté, co podá oznámení o odstoupení vládě Spojených států amerických, která vyrozumí vlády ostatních smluvních stran o každém oznámení o odstoupení.

Čl. 14

Tato smlouva, jejíž anglické i francouzské znění mají stejnou platnost originálu, bude uložena v archivu Spojených států amerických. Řádně ověřené kopie budou touto vládou předány vládám ostatních signatářů.

Severoatlantická rada

Hlavní rozhodovací orgán NATO.

Její rozhodnutí se vztahují ke všem aspektům činnosti organizace, návrhy jsou přijímány jednomyslným souhlasem.

NAC sestává ze stálých zástupců (velvyslanců) všech členských zemí, schází se také na úrovni ministrů obrany, ministrů zahraničních věcí či hlav států a vlád zemí NATO.

Zasedání Rady

Rada zasedá každý týden na úrovni velvyslanců členských zemí, popřípadě častěji, pokud je to nutné.

Pravidelná zasedání Rady probíhají také na úrovni ministrů zahraničních věcí nebo obrany.

Každý rok nebo dva pořádá Aliance svůj summit, na kterém hlavy států a vlád rozhodují o strategických otázkách týkajících se NATO. Pravidelná zasedání se také konají se zástupci partnerských zemí NATO

Skupina pro jaderné plánování

Hlavní rozhodovací orgán v oblasti jaderné politiky NATO.

Zabývá se širokým okruhem otázek jaderné politiky včetně otázek rozmístění, technického zabezpečení, bezpečnosti jaderných zbraní, ochrany před nimi a možnosti přežití jejich použití včetně otázek souvisejících se šířením jaderných zbraní.

Schází se na úrovni velvyslanců a ministrů obrany.

Generální tajemník

Nejvyšší výkonný funkcionář NATO.

Odpovídá za usměrňování a prosazování procesu konzultování a rozhodování v NATO. Předkládá věci k projednání a rozhodnutí a je oprávněn uplatnit své služby v případě sporů mezi členskými zeměmi.

Institute NATO v oblasti obranné infrastruktury

Vojenské struktury

Výbory Severoatlantické rady

Správa Mezinárodního sekretariátu

Národní instituce

Vojenské struktury

Vojenský výbor

Mezinárodní vojenský štáb

Hlavní velitelství NATO

Vrchní velitelství spojených sil v Evropě (SHAPE)

Vrchní velitelství spojených sil v Atlantiku

Vojenský výbor NATO

Vojenský výbor je nejvyšším vojenským orgánem NATO a jeho rolí je jednak poskytovat vojenské poradenství a doporučení Severoatlantické radě a Skupině pro jaderné plánování, a jednak po něj spadají obě alianční strategická velitelství.

Členské země do Vojenského výboru vysílají své zástupce na pozice vojenských představitelů při NATO. Na úrovni stálých vojenských zástupců členských států se schází alespoň jednou týdně.

Výbor pro civilní nouzové plánování

Jedním z takových výborů je například Výbor pro civilní nouzové plánování, který je hlavním poradním orgánem Severoatlantické rady pro oblast civilní připravenosti.

Zabývá se ochranou civilní populace a využitím civilních zdrojů pro podporu cílů NATO. Poskytuje expertízu a civilní podporu jak ve vojenské oblasti, tak v případě civilních krizí.

Správa pro infrastrukturu

Odbor pro infrastrukturu

Odbor pro logistiku

Odbor pro civilní nouzové plánování

Národní instituce

Ministerstvo obrany

Národní orgány velení, které se podílejí na vypracování požadavků na infrastrukturu NATO

Národní vojenské stavební organizace, které monitorují realizaci projektů instruktory NATO

Rada NATO-RUSKO

Rada NATO-Rusko byla založena v roce 2002 kdy nahradila Stálou společnou radu Rusko-NATO (Permanent Joint Council).

Slouží ke konzultaci o bezpečnostních a vojenských otázkách.

V roce 2009 ruský prezident Dmitrij Medvěděv kritizoval rozšiřování NATO na východ, které podle něho porušilo sliby dané západními politiky po sjednocení Německa. V roce 2014 NATO přerušilo s Ruskem veškerou spolupráci.

Rada Ukrajina NATO

Na summitu NATO ve Vilniusu bylo potvrzeno zřízení Rady Ukrajina – NATO

Cílem je vzájemná podpora politického dialogu, angažovanosti, spolupráce a aspiraci Ukrajiny na členství v NATO.

Parlamentní shromáždění

Parlamentní shromáždění sestává z poslanců parlamentů všech členských států a 14 přidružených států.

Má pouze konzultativní charakter. Delegáti pracují v pěti výborech: ekonomickém, politickém, bezpečnostním a vědecko-technickém a ve zvláštní skupině pro středomořský dialog.

Počet poslanců zemí je odvozen od počtu obyvatel; v shromáždění jich zasedá celkem přes 300, z toho z ČR 7

Financování NATO

Členské státy se na hrazení nákladů na fungování Severoatlantické aliance podílejí dvěma způsoby, přímo a nepřímo.

Civilní rozpočet

Civilní rozpočet: pokrývá výdaje na Mezinárodní sekretariát NATO, chod centrály v Bruselu, plánování operací, zastupitelské úřady v nečlenských zemích či veřejnou diplomacii. Státy do něj přispívají z rozpočtů svých ministerstev zahraničí.

Vojenský rozpočet

Vojenský rozpočet: obsahuje až 50 různých podrozpočtů, do nichž se přispívá z rozpočtů ministerstev obrany členských států.

Využíván je k financování Vojenského výboru NATO, mezinárodního vojenského štábu (Brusel), aliančních velitelství (ACO v Monsu, ACT v Norfolku), operačních center a programů NATO a dalších vojenských aktivit Aliance

Nepřímé náklady

Nepřímá účast je stěžejní formou financování aktivit pod hlavičkou NATO a spočívá zejména ve financování vyzbrojování, výcviku a nasazení vlastních jednotek členských zemí. Státy tak například hradí náklady spojené s účastí svých vojáků v aliančních operacích či cvičeních. Tyto prostředky nejsou součástí „rozpočtu NATO“ a státy je vyčleňují samostatně a dobrovolně. Důležitým ukazatelem je v tomto ohledu výše HDP, kterou státy vyčleňují na obranu.

Pozvání ČR do NATO

V roce 1997 ČR jako první ze všech kandidátů připojení k NATO úspěšně prošla prvním kolem vyhodnocování své připravenosti. Na summitu v Madridu téhož roku bylo rozhodnuto, že NATO nabídne členství ČR, Maďarsku a Polsku, což znamenalo, že ČR okamžitě zahájila vstupní rozhovory. 16. 12. 1997 ministři zahraničních věcí Aliance podepsali Protokoly o vstupu těchto tří zemí do NATO

Ratifikace

Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. (Čl.10 Ústavy)

Parlament rozhoduje o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem (čl. 43)

K ratifikaci smluv spojeneckých je třeba souhlasu obou komor Parlamentu (čl. 49)

K přijetí usnesení o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů

Vstup ČR do NATO

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválila 15. dubna 1998 přistoupení ČR do NATO a

Senát vyslovil souhlas s přistoupením 30. dubna 1998

Dne 12. března roku 1999 se ČR stala oficiálním členem NATO a od té doby je plně zapojena do všech činností i misí Aliance

Závazek příspěvku

Lídry zemí NATO se v září 2014 na summitu ve Walesu zavázali zvýšit vojenské rozpočty, aby nejpozději v roce 2024 dosáhly dvou procent hrubého domácího produktu (HDP) v jednotlivých zemích.

Na vyšší investice do armád naléhají především USA v čele s prezidentem Donaldem Trumpem, které vydávají na obranu nejvíce procent HDP (3,5). Kryjí tak 22% celkového rozpočtu NATO.

Příspěvek ČR

Vláda každoročně v návrhu zákona o státním rozpočtu stanoví výdaje na financování obrany České republiky (dále jen „výdaje na obranu státu“) ve výši nejméně 2 % nominálního hrubého domácího produktu pro rozpočtový rok, na který je sestavován návrh státního rozpočtu (Zákon č. 177/2023 Sb., o financování obrany)

Smlouvy mezi NATO a ČR

19. listopadu 1990 V Paříži ji podepsali zástupci 16 členských států NATO a šesti členských států Varšavské smlouvy. Obě vojenské aliance vydaly prohlášení o tom, že se již nepovažují za protivníky, čímž byla de facto ukončena studená válka.

19. června 1995 V Bruselu byla přijata Dohoda mezi členskými státy NATO a ostatními státy zúčastněnými v Partnerství pro mír o statusu jejich ozbrojených sil a Dodatkový protokol k Dohodě (Sbírka zákonů 297/1996).

Dohody pobytu (vyslání) ozbrojených sil na území jiného státu – spolupráce v oblasti obrany

1. Jurisdikce, tedy určení, zda bude za trestné činy spáchané členy ozbrojených sil na území hostitelské země odpovědná vojenská nebo civilní soudní moc hostitelské země nebo domovské (vysílající) země, respektive která právní úprava má přednost.
2. Vízové a imigrační otázky, tedy ustanovení týkající se vstupu a pobytu vojenského personálu a jejich rodinných příslušníků v hostitelské zemi. Pravomoc vysílajícího státu rozhodovat o tom, kdo a na jak dlouhou dobu bude vyslán.
3. Celní a daňové záležitosti, podmínky týkající se dovozu a vývozu vojenského materiálu a osobního majetku vojenského personálu, stejně jako daňová povinnost těchto osob.
4. Bezpečnostní a provozní podmínky, to jsou pravidla a předpisy týkající se používání zařízení a infrastruktury v hostitelské zemi, jako jsou vojenské základny, letiště, a přístavy. Zejména jde o oblast zajištění bezpečnosti výlučně vysílající zemí.
5. Zdravotní a sociální služby, které zahrnují poskytování zdravotní péče a dalších sociálních služeb pro vojenský personál a jejich rodiny. Jde o otázky zajištění vzdělávání a kulturního rozvoje v pravomoci vysílajícího státu.
6. Odpovědnost a náhrady škody, která zahrnuje odpovědnosti za škody způsobené vojenským personálem na majetku hostitelské země nebo třetích stran.
7. Pracovní podmínky pro civilní zaměstnance a práva civilního personálu zaměstnaného ozbrojenými silami cizí země.

Protiraketová obrana

Na pražském summitu bylo dohodnuto přezkoumání možnosti ochrany území Aliance před raketovými hrozbami.

USA později začaly vyjednávat s Polskem a ČR o vybudování protiraketové obrany na jejich území.

Sjednaná smlouva

Česká republika podepsala první speciální smlouvu v roce 2008. Jde o Dohodu mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými o zřízení radarové stanice protiraketové obrany Spojených států v České republice (dále jen Dohoda), která byla schválena vládou dne 21. května 2008 a podepsána v Praze dne 8. července 2008. Dohoda dosud nebyla ratifikována.

Americké administrativa Baracka Obamy prosazovala jinou formu protiraketové obrany.

Základní poslání dohody

Česká republika poskytne USA užívání svého území, na kterém se bude nacházet radarová stanice.

Radarovou stanicí bude tvořit mimo jiné:

- a. X-band radar protiraketové obrany a související zařízení,
- b. komunikační zařízení.
- c. bezpečnostní a přístupová zařízení
- d. administrativní, údržbářská a skladovací zařízení,
- e. zařízení veřejných služeb, včetně záložního zařízení na výrobu elektrické energie,
- f. zařízení pro nakládání s palivy a jejich skladování,
- g. Protipožární ochrana, h. ubytovací a podpůrná zařízení pro personál.“ (Dohoda čl. IV – Radarová stanice).

Personální omezení přítomnosti ozbrojených sil USA na území ČR

Česká republika umožní na radarové stanici pobyt ozbrojených sil Spojených států, jejich dodavatelů, zaměstnanců a závislých osob.

Počet příslušníků ozbrojených sil Spojených států nepřekročí počet 250 osob, a to ani během rotace personálu (Dohoda čl. V – Personál radarové stanice).

Smlouva zajišťuje odlišný režim od obecných pravidel

Podle obecných pravidel má přijímací stát právo rozhodovat o tom, kdo je oprávněn se zdržovat na jeho území. Jedinci, který není občanem České republiky je možné uložit trest vyhoštění (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ust. § 80).

Náš právní řád zná také administrativní, tedy správní vyhoštění cizince. Správním vyhoštěním se rozumí ukončení pobytu cizince z vůle přijímacího státu. Policie České republiky vydat rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky (zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ust. § 50). Zákon upravuje i další situace, ve kterých je vydáváno rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky.

Dokonce mezinárodní právo veřejné zakládá takové právo přijímacího státu i u osob s výsadami a imunitou (především diplomatům): „přijímací stát může kdykoliv a bez povinnosti uvést důvody pro své rozhodnutí oznámit vysílajícímu státu, že šéf mise nebo kterýkoliv člen diplomatického personálu mise je persona non grata anebo že kterýkoliv jiný člen personálu je nepřijatelný (vyhláška ministerstva zahraničních věcí č. 157/1964 Sb., Vídeňská úmluva o diplomatických stycích, čl. 9).

Změna postoje USA

Dne 17. září 2009 americký prezident Barack Obama oznámil, že opouští od plánu na protiraketové střely dlouhého doletu a místo toho bude Evropa chráněna proti střelám středního a krátkého doletu lodmi využívající systém Aegis.

Rusko rozhodnutí uvítalo a oznámilo, že opatření přijatá v reakci na americký projekt, mimo jiné rozmístění raket typu 9K720 Iskander v Kaliningradské oblasti, zruší. Nově zvolený generální tajemník NATO Anders Fogh Rasmussen navrhl Rusku spolupráci týkající se konkrétně protiraketové obrany

Dohoda o spolupráci v oblasti obrany

Dohoda stanoví rámec pro posílenou spolupráci mezi ČR USA v oblasti obrany a bezpečnosti.

Její předmět je vymezen velmi široce, je totiž demonstrativní, aby mohl zahrnovat jakoukoliv jinou formu spolupráce v oblasti obrany. Vůle spolupracovat se týká jak vztahů bilaterálních mezi českou republikou a USA, tak i v rámci NATO.

Má se dosáhnout posílení interoperability, rozvoje schopností, obranného plánování a vojenského výcviku stran za účelem posílení společného obranného úsilí. K tomu mají sloužit pravidelné konzultace ohledně hrozeb a výzev pro mezinárodní mír a bezpečnost včetně boje proti terorismu.

Pravomoc ve věcech trestního práva

Citlivá otázka je dělení pravomoci států ve věcech trestního práva. Úmluva dělí jurisdikci mezi stát vysílající a stát hostitelský.

Pravomoc vysílajícího státu

Vojenské orgány vysílajícího státu vykonávají výlučnou jurisdikci nad osobami podléhajícími právním předpisům vysílajícího státu, týkajícím se vojenství, pokud jde o delikty, včetně deliktů týkajících se bezpečnosti tohoto státu, trestných podle zákonů vysílajícího státu, ne však podle zákonů přijímajícího státu.

Pravomoc přijímacího státu

Orgány přijímacího státu vykonávají výlučnou jurisdikci nad příslušníky ozbrojených sil nebo civilní složky a osobami na nich závislími ve vztahu k činům, včetně činů týkajících se bezpečnosti přijímacího státu, které jsou trestné podle jeho práva, ne však podle práva vysílajícího státu.

Náhrady vzniklé škody

V zásadě platí, že se vysílající a i přijímací stát se vzdávají nároku na náhradu škod, pokud byla způsobena příslušníkem nebo zaměstnancem ozbrojených při výkonu jeho služebních povinností v souvislosti s činností Severoatlantické smlouvy a nebo pokud vznikla v důsledku použití jakéhokoliv vozidla, plavidla či letadla, které bylo použito v souvislosti s činností Severoatlantické smlouvy nebo že škoda byla způsobena na majetku takto použitým.

V ostatních případech vzniká nárok na náhradu škody a v případě nedohody je ustanoven rozhodce, který s konečnou platností rozhodne.

Podřízenost zákonům

Obecně platí, že příslušníci ozbrojených sil příslušníci ozbrojených sil, civilní složky a osoby na nich závislé podléhají zákonům a nařízením uplatňovaným v přijímacím státu. Mohou být kontrolována celními úřady jejich zavazadla a vozidla. Je možné jim zabavit určité zboží. Pouze úřední dokumenty s úředním razítkem nejsou podrobovány celní prohlídce. Dohoda umožňuje osvobození od cla dovoz techniky, přiměřené množství potravin, zásob a jiného zboží výhradně pro osobní potřebu. Z těchto obecných pravidel je možné individuálně sjednat výjimku.

Speciální dohody

Spojené státy americké sjednávají zvláštní smlouvy se svými spojenci nebo v NATO.

Smlouva s odchyluje svým obsahem od obecné smlouvy SOFA (SOFA znamená Status of Forces Agreement – dohoda o statusu ozbrojených sil). Umožňuje speciální režim právě pro ozbrojené síly Spojených států amerických.

Američané usilují o vytvoření jednotného a zvláštního režimu pro svou armádu. Americká strana vychází ze standardizovaného návrhu textu.

Vlastní dohoda o spolupráci v oblasti obrany

1. uzavření dohody o spolupráci v oblasti obrany znamená prohloubení obranné spolupráce mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými a přispívá k vyšší bezpečnosti České republiky, neboť transatlantická spolupráce je základem kolektivní obrany zemí NATO;
2. případná přítomnost ozbrojených sil Spojených států amerických na území České republiky je možná pouze se souhlasem České republiky a s plným respektem k Ústavě České republiky a právnímu řádu České republiky;
3. dohoda nezakládá právo na rozmístění jaderných zbraní na území České republiky;
4. dohoda nedává bez předchozího souhlasu České republiky právo ozbrojeným silám Spojených států amerických budovat na území České republiky stálé vojenské základny ani na něm trvale pobývat.

Pět skupin osob

Dohoda se týká postavení práv a povinností a imunity pěti skupin osob

První skupina

Ozbrojené síly USA

Druhá skupina

Civilní složka

- a) zaměstnanci jiných než českých nevýdělečných organizací, kteří jsou státními příslušníky Spojených států amerických nebo mají obvyklé místo pobytu na území Spojených států, a kteří výlučně s cílem přispívat ke kvalitě života, morálce nebo vzdělávání ozbrojených sil USA doprovázejí tyto ozbrojené síly na území České republiky a
- b) závislé osoby, které jsou zaměstnány ozbrojenými silami USA, a to i pro účely podpůrných činností v oblasti vojenské služby.

Třetí skupina

Dodavatelé USA

Dodavatelé USA jsou jiné než české fyzické nebo právnické osoby a jejich zaměstnanci, kteří nejsou státními příslušníky České republiky, přítomné na území České republiky na základě smlouvy nebo subdodavatelské smlouvy s Ministerstvem obrany USA za účelem dodávek zboží a služeb v souvislosti s činnostmi podle této Dohody.

Čtvrtá skupina

Čeští dodavatelé

Čeští dodavatelé jsou české fyzické nebo právnické osoby, které uzavřely smlouvu nebo subdodavatelskou smlouvu s Ministerstvem obrany USA a zaměstnance takových firem a zároveň zaměstnance dodavatelů USA, kteří jsou státními příslušníky České republiky.

Pátá skupina

Závislé osoby

Závislé osoby jsou členové rodiny příslušníka ozbrojených sil nebo civilní složky, který je finančně, právně nebo ze zdravotních důvodů závislý na takovém příslušníkovi a odkázaný na jeho podporu, sdílí bydlení s takovým příslušníkem, a je přítomen na území České republiky se souhlasem orgánů ozbrojených sil

Poskytnuté prostory

V příloze k dohodě je seznam dohodnutých zařízení a prostorů, které předávají do užívání ozbrojeným silám USA. (Jde o tyto zařízení a prostory: Vojenská letiště Čáslav, Náměšť a Pardubice, dále vojenské výcvikové prostory Hradiště, Libavá, Boletice a Březina, dále vojenské posádky Vyškov, Rančířov, Stará Boleslav a konečně logistické centrum Mošnov)

ČR poskytne veškerá dohodnutá zařízení a prostory bez nájemného či obdobných nákladů pro ozbrojené síly USA, zcela zadarmo.

USA mají jediné právo kontroly vstupu do dohodnutých zařízení a prostorů nebo jejich částí, které byly českou stranou předány k výlučnému užívání USA.

Vstup na území České republiky

Česká republika nevyžaduje pasy či víza pro vstupy na území České republiky a k opuštění území České republiky u příslušníků ozbrojených sil, u příslušníků civilní složky, závislých osob a dodavatelů USA.

Na příslušníky ozbrojených sil USA, závislé osoby a dodavatele USA se neuplatní české právní předpisy upravující registraci a kontrolu cizinců

Trestní jurisdikce

ČR uznává zvláštní důležitost kázeňské pravomoci orgánů ozbrojených sil USA nad příslušníky ozbrojených sil USA a vliv této pravomoci na operační připravenost. Proto na žádost USA a za účelem plnění svého závazku ke vzájemné obraně ČR se vzdává přednostního práva na výkon trestní jurisdikce.

Pouze v konkrétních případech zvláštního významu mohou České orgány předložit takové prohlášení i před obdržetím takového oznámení. Toto pravidlo nebrání českým orgánům zahájit a vést vyšetřování údajných trestných činů, aby zajistily náležité shromažďování důkazů pro případ, že by české orgány uplatnily zájem věc vyšetřovat.

Příslušníci ozbrojených sil USA a závislé osoby nebudou souzeni v nepřítomnosti bez svého souhlasu.

Osvobození od daně pro osobní účely

Příslušníci ozbrojených sil USA a závislé osoby neplatí na území ČR jakoukoli daň, poplatek, licenční poplatek ani podobné poplatky včetně DPH z nákupu, vlastnictví, držby, užívání, převodu mezi nimi samými či přechodu v souvislosti s úmrtím, pokud jde o jejich hmotný movitý majetek dovezený na území ČR nebo tam nabytý pro vlastní osobní potřebu. Takové zboží nesmí překročit poplatků, ale nikoli od placení mýtného za používání silnic, mostů a tunelů.

Řešení sporů

Spory a další záležitosti, které podléhají konzultacím podle této Dohody, nebudou předkládány k urovnání žádnému vnitrostátnímu soudu, jakož ani mezinárodnímu soudu, tribunálu anebo podobnému orgánu, jakož ani žádné jiné třetí straně.

Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě

KBSE

Konference o bezpečnosti a spolupráci (KBSE) v Evropě byla tvořena systémem mezinárodních jednání a smluv, které měly za cíl zajistit mír a prohloubit spolupráci mezi evropskými státy.

Roku 1966 státy Varšavské smlouvy iniciovaly úsilí o svolání KBSE. První ze série jednání byla přípravná konference v Helsinkách v listopadu 1972, které se účastnili diplomatictí zástupitelé. Následná konference ministrů zahraničních věcí v Helsinkách byla uskutečněna v červenci 1973 a odstartovala vlastní proces jednání, byla stanovena pevná pravidla pro proces KBSE.

Summit

Jednání o podobě Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě.

Tento dokument byl 1. srpna 1975 v Helsinkách podepsán nejvyššími představiteli 33 evropských států, Kanady a USA, čímž skončila nejdůležitější fáze procesu KBSE.

Zlepšování vztahů skrze dodržování Helsinského závěrečného aktu bylo navíc podpořeno sérií navazujících setkání v Bělehradě (4. října 1977–8. března 1978), Madridu (11. listopadu 1980–9. září 1983) a ve Vídni (4. listopadu 1986–19. ledna 1989).

Závěrečný akt konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě

otázky bezpečnosti v Evropě

spolupráce v oblasti ekonomiky, vědy a techniky

bezpečnost a spolupráce států při Středozemním moři

spolupráce v oblasti humanitární

pokračování procesu KBSE,

10 principů KBSE

1. svrchovaná rovnost, respektování práv vyplývajících ze svrchovanosti,
2. zdržení se hrozby silou nebo použití síly,
3. neporušitelnost hranic,
4. územní celistvost států,
5. pokojné urovnávání sporů,

10 principů KBSE

6. nevměšování do vnitřních záležitostí,
7. respektování lidských práv a základních svobod včetně, svobody smýšlení, svědomí, náboženství nebo přesvědčení,
8. rovná práva a sebeurčení národů,
9. spolupráce mezi státy, a
10. poctivé plnění závazků mezinárodního práva.

Politický dopad konference

Helsinský akt znamenal průlom v zablokovaném jednání mezi státy obou bloků. Vyvrcholil tak proces détente.

Pro SSSR to znamenalo konec „noční můry“ z útoku Západu na dosavadní status quo. Brežněvovi šlo o to, aby západní země uznaly neměnnost poválečného pořádku v Evropě – čili uznání východních zemí jako sovětských satelitů, včetně NDR.

Státům Západu šlo zejména o lidská práva.

Politický vliv KBSE v ČSSR

Prohlášení Charty 77 č. 1, dne 1.1.1977

Dne 13.10.1976 byly ve Sbírce zákonů ČSSR (č. 120) zveřejněny „Mezinárodní pakt o občanských a politických právech“ a „Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech“, které byly jménem naší republiky podepsány v roce 1968, stvrzeny v Helsinkách roku 1975 a vstoupily u nás v platnost dnem 23. 3. 1976.

Od té doby mají naši občané právo a náš stát povinnost se jimi řídit.

Chartisti

Organizátory a prvními signatáři byli Václav Havel, Pavel Kohout, Jan Patočka, Jiří Němec, Václav Benda, Vlasta Chramostová, Ladislav Hejdránek, Zdeněk Mlynář, Petr Uhl, Ludvík Vaculík, a Jiří Hájek.

Profesor Jan Patočka, byl také první obětí represí komunistického režimu vůči signatářům Charty 77, když 13. března 1977 po několikahodinovém výslechu zemřel. Jeho pohřeb v Břevnově se stal významnou událostí protikomunistického odporu.

Politický dopad v Evropě

V Sovětském svazu vznikla Helsinská skupina lidských práv v čele s Jurijem Fjodorovičem Orlovem a i v dalších zemích vnikly první opoziční struktury.

V Polsku později vznikla Solidarity v čele s Lechem Walesou.

Prostředí po roce 1989

Na summitu NATO prezident Bush ohlásil začátek "nové éry spolupráce" mezi Západem a Východem (prohlášení předcházela schůzka Bush-Gorbačov na Maltě 2. až 3. prosince 1989).

Ministři zahraničí členských zemí NATO a Varšavské smlouvy a pozorovatelé z dalších zemí KBSE se sešli v Ottawě na konferenci o "Otevřeném nebi".

Vývoj po roce 1989 (KBSE-OBSE)

Změna mezinárodního prostředí vyžadovalo změnu role KBSE.

Tu realizovala Pařížská charta pro novou Evropu, která byla podepsána dne 21. listopadu 1990.

Rozhodnutí o změně označení z „konference“ na „organizaci“ pak bylo přijato v Budapešti v roce 1994.

Pařížská konference

V Paříži se konal (19. až 21. 11. 1990) summit států KBSE.

Byla podepsána Smlouva o konvenčních ozbrojených silách v Evropě,

přijata Charta pro novou Evropu a

schváleno prohlášení 22 zemí NATO a Varšavské smlouvy o konci studené války.

OBSE

OBSE (Organization for Security and Cooperation in Europe, OSCE) je mezinárodní bezpečnostní organizace vzniklá roku 1995 transformací Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE, též Helsinská konference).

OBSE sdružuje převážně evropské státy.

Členem je 57 států, kromě států v Evropě a při Středozemním moři také státy zakavkazské, středoasijské a USA s Kanadou

Charta pro novou Evropu

Nová doba demokracie, míru a sjednocení založená na principech

1. Lidská práva a právní stát,
2. Hospodářská svoboda a odpovědnost
3. Přátelské vztahy mezi zúčastněnými státy
4. Bezpečnost
5. Sjednocení

Zásady pro budoucnost

1. Lidský rozměr (lidská práva a právní stát)
2. Bezpečnost
3. Hospodářská spolupráce
4. Životní prostředí
5. Kultura
6. Pracovníci – migranti
7. Středomoří
8. Nevládní organizace

Hlavní aktivity OBSE

Hlavní aktivity OBSE pokrývají tři dimenze bezpečnosti:

- 1) politicko-vojenskou,
- 2) ekonomicko-environmentální a
- 3) lidskoprávní

Konkrétní aktivity

Jedná se např. o následující oblasti: komplexní prevence a řešení konfliktů vč. postkonfliktní obnovy; kontrola zbrojení, boj proti terorismu, kybernetická bezpečnost, boj proti korupci a praní špinavých peněz, environmentální aktivity.

Lidskoprávní rozměr činnosti OBSE

Respekt k lidským právům a fungující demokratické instituce jsou klíčové prvky pro trvalou bezpečnost.

Proto se účastnické státy OBSE zavázaly dodržovat lidská práva a demokratické principy.

Skrze aktivity a mechanismy lidskoprávní dimenze OBSE podporuje spravedlivé volby, vládu práva, svobodu médií, práva národnostních menšin, toleranci a nediskriminaci.

OBSE

1. Summit (nepravidelně)
2. Ministerská rada
3. Vysoká rada; ekonomické fórum (jednou ročně)
4. Stálá rada
5. Fórum pro bezpečnostní spolupráci

Summit

Summit je setkání hlav států nebo vlád zúčastněných států. Summit přijímá rozhodnutí na nejvyšší politické úrovni, stanovuje základní principy a určuje základní směřování pro činnost organizace.

Od vzniku KBSE v roce 1975 se do dnešních dnů uskutečnilo celkem sedm Summitů.

Rada ministrů

Rada ministrů (Ministerial Council) je druhým nejvyšším rozhodovacím orgánem OBSE, kde jsou účastnické státy zastoupené svými ministry zahraničních věcí.

Ministerská rada se schází jednou ročně, zpravidla na konci kalendářního roku.

Rada ministrů projednává relevantní otázky, vyhodnocuje aktivity organizace a přijímá rozhodnutí či deklarace.

Stálá rada

Stálá rada (Permanent Council) je politický konzultační a rozhodovací orgán na úrovni stálých představitelů/velvyslanců účastnických států,

Schází se pravidelně jednou týdně v kongresovém centru paláce Hofburg ve Vídni.

Fórum pro bezpečnostní spolupráci

Fórum pro bezpečnostní spolupráci (Forum for Security Cooperation; FSC).

FSC se zaměřuje především na jednání o kontrole zbrojení a budování důvěry, vojenské a bezpečnostní spolupráci mezi účastnickými státy a implementaci dohodnutých opatření. Schází se jednou týdně ve vídeňském Hofburgu.

Předsednictví OBSE

Ministr zahraničních věcí předsednické země vždy přebírá roli tzv. úřadujícího předsedy. Jeho hlavním úkolem je koordinace rozhodovacího procesu OBSE a všech jejích současných aktivit. Úřadující předseda rovněž předsedá jednáním Rady ministrů.

Post rotuje po ročních cyklech. Rozhodnutí o předsednictví OBSE přijímá Ministerská rada na základě konsensu zpravidla dva roky před jeho začátkem.

ČSFR předsedala OBSE v roce 1992.

Výkonný předseda

Výkonný předseda: řídí OBSE v době, kdy nezasedá
Následná schůze nebo Summit; pochází vždy z
předsednické země

Generální tajemník (sídlo ve Vídni); Sekretariát (sídlo ve
Vídni)

Společná zahraniční a bezpečnostní spolupráce Evropské unie

Čl. 10a Ústavy ČR

Přenesení pravomoci

Mezinárodní smlouvou mohou být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci.

K ratifikaci takové mezinárodní smlouvy je třeba souhlasu Parlamentu, nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je třeba souhlasu daného v referendu.

Evropské obranné společenství (EOS)

EOS bylo návrhem vojenského paktu, který v r. 1950 inicioval francouzský předseda vlády René Pleven (Plevenův plán) v reakci na americké výzvy k znovuvybrojení SRN. Záměrem bylo vytvoření panevropských obranných sil jako alternativy k navrhovanému přistoupení západního Německa do NATO. Evropské obranné společenství mělo zahrnovat západní Německo, Francii, Itálii a Benelux.

Smlouva o Evropském obranném společenství byla podepsána 27. 5. 1952, ale nikdy nevešla v platnost. Zamítl ji francouzský parlament.

Další kroky

1970 - založení Evropské politické spolupráce

1993 - založení společné zahraniční a bezpečnostní politiky Maastrichtskou smlouvou

SEU

Smlouva o Evropské unii čili Maastrichtská smlouva je smlouva posilující významně evropskou integraci a federalizaci a zakládající Evropskou unii.

Byla podepsána v Maastrichtu 7. února 1992 a vstoupila v platnost 1. listopadu 1993.

Smlouva zavedla nové oblasti spolupráce členských zemí a vytvořila strukturu sestávající z tzv. „tří pilířů EU“.

Tři pilíře

Přidáním nových oblastí mezivládní spolupráce ke stávajícímu „systému Společenství“ vytvořila Maastrichtská smlouva novou politickou a zároveň hospodářskou strukturu sestávající z tzv. „tří pilířů“ – Evropskou unii (EU).

První pilíř Evropská společenství.

Druhý pilíř byla nově zavedena Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Třetí pilíř spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věci (od Amsterodamské smlouvy už jen Policejní a soudní spolupráce v trestních věcech).

SFEU

Lisabonská smlouva sice zrušila pilířovou strukturu Unie a pokusila se sjednotit vnější zastupování EU napříč vnějšími aktivitami, odlišná pravidla pro rozhodování SZBP ovšem ponechala.

V rámci SZBP tak státy stále dospívají k rozhodnutí téměř vždy jednomyslně.

(Byla podepsána 13. prosince 2007 v Lisabonu, Českou republikou byla ratifikována 3. listopadu 2009 a vstoupila v platnost 1. prosince 2009.)

Lisabonská smlouva

Zrušila pilířovou strukturu Unie a pokusila se sjednotit vnější zastupování EU napříč vnějšími aktivitami, odlišná pravidla pro rozhodování SZBP ovšem ponechala.

V rámci SZBP tak státy stále dospívají k rozhodnutí téměř vždy jednomyslně.

Vliv na SZBP

Vliv Evropské Komise je výrazně omezen.

Evropský parlament nemá v podstatě vůbec žádný vliv.

Evropský soudní dvůr je ze SZBP zcela vyloučen.

Také implementace konkrétních rozhodnutí leží valnou měrou na bedrech členských států

Nástroje zahraniční a bezpečnostní politiky

V rámci SZBP nemůže Evropská unie přijímat žádná legislativní opatření. To znamená, že se všechna rozhodnutí vztahují pouze ke konkrétním situacím a nemají obecnou platnost.

Pro členské státy jsou sice závazná, ale vzhledem k tomu, že evropské právo nezná žádné sankce za porušení, tlak na jejich dodržování je pouze politický – státy jsou vedeny snahou zůstat spolehlivým partnerem

Společný postoj

V konkrétních otázkách zeměpisné nebo tematické povahy přijímá Rada rozhodnutí, která vymezují společný postoj Unie.

Takové rozhodnutí například může definovat názor EU v rámci probíhajících mezinárodních jednání nebo vést k sankcím proti představitelům nedemokratických režimů.

Operativní činnost

Je-li zapotřebí konkrétní operativní činnost, přijme Rada rozhodnutí o společné akci.

Na tomto právním základě jsou postaveny nejdůležitější a nejviditelnější aktivity EU v oblasti SZBP. Pomocí akce Rada jmenuje zvláštní vyslance pro určitý region nebo také vyšle do problematické oblasti vojenskou nebo policejní misi pod hlavičkou společné bezpečnostní a obranné politiky.

Nástroje SZBP

V rámci SZBP nemůže Evropská unie přijímat žádná legislativní opatření.

To znamená, že se všechna rozhodnutí vztahují pouze ke konkrétním situacím a nemají obecnou platnost.

Pro členské státy jsou sice závazná, ale vzhledem k tomu, že evropské právo nezná žádné sankce za porušení, tlak na jejich dodržování je pouze politický – státy jsou vedeny snahou zůstat spolehlivým partnerem

Smysl SZBP

Evropská unie zaujímá:

Společný postoj

Společnou akci

Každé takové rozhodnutí musí být velmi přesně definováno a jsou v něm vymezeny „cíle, rozsah, prostředky, které budou Unii poskytnuty, podmínky jejich provádění, a je-li to nezbytné, doba trvání“.

Členské státy si tak udržují kontrolu nad svými závazky.

Společný postoj

V konkrétních otázkách zeměpisné nebo tematické povahy přijímá Rada rozhodnutí, která vymezují společný postoj Unie.

Takové rozhodnutí například může definovat názor EU v rámci probíhajících mezinárodních jednání nebo vést k sankcím proti představitelům nedemokratických režimů.

Společná akce

Je-li zapotřebí konkrétní operativní činnost, přijme Rada rozhodnutí o společné akci.

Na tomto právním základě jsou postaveny nejdůležitější a nejviditelnější aktivity EU v oblasti SZBP.

Pomocí akce Rada jmenuje zvláštní vyslance pro určitý region nebo také vyšle do problematické oblasti vojenskou nebo policejní misi pod hlavičkou společné bezpečnostní a obranné politiky.

Cíle SBZP

1. ochrana společných hodnot, základních zájmů, nezávislosti a integrity EU v souladu se zásadami Charty OSN
2. posilování bezpečnosti EU ve všech směrech
3. zachování míru a posilování mezinárodní bezpečnosti v souladu se zásadami Charty OSN a Helsinského procesu
4. podpora mezinárodní spolupráce
5. rozvoj demokracie a právního státu a respektování lidských práv a základních svobod

Rozhodování o SZBP

Na základě zásad a cílů, kterými jsou: demokracie, právní stát, univerzálnost a nedělitelnost lidských práv a základních svobod, úcta k lidské důstojnosti, zásady rovnosti a solidarity a dodržování zásad Charty Organizace spojených národů a mezinárodního práva určuje Evropská rada strategické zájmy a cíle Unie.

Evropská rada o strategických zájmech a cílech rozhoduje jednomyslně

Rozhodovací pravidlo

Společná zahraniční a bezpečnostní politika podléhá zvláštním pravidlům a postupům. Je vymezována a prováděna Evropskou radou a Radou jednomyslně, nestanoví-li Smlouvy jinak.

Přijímání legislativních aktů jev její oblasti vyloučeno.

Vykonávání SZBP

Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku vykonávají:

1. vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a
2. členské státy.

Zapojení Radě EU

V Radě Evropské unie se problematice věnuje Rada pro zahraniční věci, která je odpovědná za vnější činnost EU zahrnující:

zahraniční politiku,

obranu a

bezpečnost, obchod, rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc.

Zapojení EP

V rámci Evropského parlamentu se tématem zabývá Výbor pro zahraniční věci.

Podvýbor pro bezpečnost a obranu.

Podvýbor pro lidská práva

Závazek členských států

Členské státy:

1. aktivně a bezvýhradně podporují zahraniční a bezpečnostní politiku Unie v a respektují činnost Unie v této oblasti. duchu loajality a vzájemné solidarity
2. Zdrží se jaké-hokoli jednání, které je v rozporu se zájmy Unie nebo může snižovat účinnost jejího působení jako soudržné síly v mezinárodních vztazích

Operativní (společná) akce

Vyžaduje-li mezinárodní situace operativní akci Unie, přijme Rada nezbytná rozhodnutí.

V rozhodnutích jsou vymezeny cíle, rozsah, prostředky, které budou Unii poskytnuty, podmínky jejich provádění, a je-li to nezbytné, doba trvání

Dojde-li ke změně okolností majících podstatný vliv na záležitost, která je předmětem rozhodnutí, přezkoumá Rada zásady a cíle tohoto rozhodnutí a přijme nezbytná rozhodnutí.

Povinnost dotčeného členského státu

Dotčený členský stát oznámí každý svůj postoj nebo opatření, které plánuje na základě rozhodnutí, s dostatečným předstihem, aby se v případě potřeby mohly konat předběžné konzultace v Radě.

V nevyhnutelných případech vyplývajících ze změn situace a nebylo-li rozhodnutí přezkoumáno, mohou členské státy s ohledem na obecné cíle tohoto rozhodnutí přijmout nezbytná okamžitá opatření. Dotyčný členský stát o těchto opatřeních okamžitě uvědomí Radu.

Nesouhlasný postoj

Prohlásí-li člen Rady, že se ze zásadních důvodů státní politiky, které musí uvést, zamýšlí postavit proti přijetí některého rozhodnutí kvalifikovanou většinou, hlasování se nekoná.

Vysoký představitel v úzké konzultaci s dotyčným členským státem hledá řešení přijatelné pro tento stát.

Pokud je nenajde, může Rada kvalifikovanou většinou požádat, aby byla věc předložena Evropské radě k jednomyslnému rozhodnutí.

Rozhodování Rady

Zdrží-li se člen Rady hlasování, může to odůvodnit formálním prohlášením. V takovém případě není povinen provést rozhodnutí, uznává však, že rozhodnutí zavazuje Unii.

V duchu vzájemné solidarity se dotyčný členský stát zdrží jakékoli činnosti, která by se mohla dostat do rozporu s činností Unie založené na takovém rozhodnutí nebo jí bránit, a ostatní členské státy jeho postoj uznávají.

Blokovací menšina

Zastupují-li členové Rady, kteří učinili takové prohlášení, nejméně jednu třetinu členských států, které představují nejméně jednu třetinu obyvatelstva Unie, není rozhodnutí přijato.

Povinnost konzultací

S cílem vymezit společný přístup vedou členské státy v Evropské radě a v Radě vzájemné konzultace o všech otázkách obecného zájmu týkajících se společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

Dříve než členský stát podnikne jakékoli kroky na mezinárodní scéně nebo přijme jakýkoli závazek, který by mohl mít dopad na zájmy Unie, vede v Evropské radě nebo v Radě konzultace s ostatními členskými státy. Sbližováním činností zajišťují členské státy, že je Unie schopná prosazovat své zájmy a hodnoty na mezinárodní scéně. Členské státy jsou mezi sebou solidární.

Koordinace v mezinárodních organizacích

Členské státy koordinují svou činnost v mezinárodních organizacích a na mezinárodních konferencích.

Na nich zastávají postoje Unie. Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku zajišťuje organizaci této koordinace.

Členské státy, které jsou současně členy RB OSN, harmonizují svůj postup a plně informují ostatní členské státy a vysokého představitele. Členské státy, které jsou členy RB, budou při výkonu svých funkcí hájit postoje a zájmy Unie.

Mise členských států

K zachování hodnot Unie a službě jejím zájmům může Rada v rámci Unie pověřit provedením mise skupinu členských států.

Mise, při kterých může Unie použít civilní a vojenské prostředky, zahrnují společné akce v oblasti odzbrojení, humanitární a záchranné mise, poradní a pomocné mise ve vojenské oblasti, mise pro předcházení konfliktům a udržení míru, mise bojových sil k řešení krizí, včetně misí pro prosazování míru a stabilizačních operací po ukončení konfliktů. Všechny tyto mise mohou přispívat k boji proti terorismu, včetně podpory třetích zemí v boji proti terorismu na jejich území.

Evropská obranná agentura

Evropská obranná agentura (EDA) byla založena v roce 2004. Jejím cílem je pomáhat členským státům (26 zemím EU s výjimkou Dánska) rozvíjet jejich vojenské zdroje.

Prosazuje jejich spolupráci, vytváří nové iniciativy a navrhuje možnosti, jak zlepšovat obranyschopnost členských zemí. Kromě toho členským státům, které mají zájem, pomáhá s rozvojem společné obranyschopnosti.

Agentura má sídlo v Bruselu a zaměstnává přibližně 140 osob.

Poslání evropské obranné agentury

Představuje tak určité centrum evropské spolupráce v oblasti obrany. Díky vysoké odbornosti jejích pracovníků a rozvinuté síti kontaktů může agentura pokrýt značné spektrum otázek obranné politiky, jako je např.:

harmonizace požadavků na operační schopnosti

výzkum a inovace v oblasti vývoje technologických demonstrátorů

odborná příprava a praktický výcvik na podporu operací v rámci společné bezpečnosti a obranné politiky

PESCO

V prosinci 2017 rozhodli představitelé 23 členských zemí EU o aktivaci stálého rámce pro užší spolupráci v obraně a bezpečnosti.

Posílená spolupráce v těchto oblastech: "Stálá strukturovaná spolupráce" ("Permanent Structured Cooperation") umožní společný, lépe synchronizovaný rozvoj obranných schopností zúčastněných států a větší investice do společných projektů. Povede to k navýšení operační připravenosti a příspěvku členských států bezpečnosti a obraně Evropy.

Podstata PESCO

V rámci PESCO členské státy navrhují projekty, které mohou napomoci posílení evropských obranných schopností.

Rada schvaluje projekty, které jsou v rámci PESCO realizovány. Kromě navrhující země, která je od schválení Radou zodpovědná za vedení a realizaci projektu, se jednotlivých projektů účastní, na základě svého dobrovolného rozhodnutí, i další členské státy. množství projektů.

Nezapojily se pouze Malta a Dánsko.

Zapojení členských států

Členské státy, které si přejí účastnit se stále strukturované spolupráce, splňují kritéria a přijímají závazky týkající se vojenských schopností stanovené v Protokolu o stále strukturované spolupráci, oznámí svůj záměr Radě a vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

Do tří měsíců od oznámení přijme Rada rozhodnutí o zřízení stále strukturované spolupráce a stanoví seznam zúčastněných členských států.

Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou po konzultaci s vysokým představitelem.

Přistoupení k PESCO

Každý členský stát, který si v pozdějším stadiu přeje účastnit se stále strukturované spolupráce, oznámí svůj záměr Radě a vysokému představiteli.

Strukturovaná spolupráce

Stálá strukturovaná spolupráce podle Smlouvy o Evropské unii je otevřena každému členskému státu, který se zaváže:

1. postupovat intenzivněji k rozvoji svých obranných schopností prostřednictvím rozvoje svého vnitrostátního příspěvku a případné účasti v mnohonárodních silách, v hlavních evropských programech pro výbavu a v činnosti agentury pro oblast rozvoje obranných schopností, výzkumu, pořízování a vyzbrojování (Evropská obranná agentura)
2. mít schopnosti poskytnout, buď na vnitrostátní úrovni, nebo coby součást mnohonárodních skupin sil, bojové jednotky určené pro plánované mise, strukturované na taktické úrovni jako bojová seskupení, s podpůrnými prvky včetně dopravy a logistiky, které jsou během 5 až 30 dnů schopny provádět mise, zejména v reakci na žádost OSN, a které mohou být drženy po úvodní dobu 30 dnů, jež může být prodloužena až na nejméně 120 dnů

Obsah spolupráce

Vytvoření společných projektů

Každá země připraví Národní implementační plán (NIP), závazků.

NIP konzultuje s Evropskou službou vnějších vztahů European External Action Service (EEAS) a s Evropskou obrannou agenturou European Defence Agency (EDA)

Účast ČR v PESCO

Zjednodušení a sjednocení postupů přeshraničního pohybu vojenských jednotek", který diplomaté popisují jako "vojenský Schengen". Jeho cílem je zjednodušit přesuny vojsk napříč Evropou. Po zjednodušení přesunů vojsk napříč Evropou volá také NATO, které v této věci hodlá s EU úzce spolupracovat.

Projekt na snazší přesuny vojsk, se kterým přišlo Nizozemsko, má také největší podporu; zapojit se do něj chce 22 zemí a Evropská komise už připravila příslušný návrh.

Regionální úroveň zajištění bezpečnosti

Krajská úroveň

Bezpečnostní rada kraje

Bezpečnostní rada města (obce)

Pracovními orgány hejtmanů a starostů je krizový štáb (kraje, obce)

Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

Účel zákona

Zákon upravuje:

zásady pro stanovení informací jako informací utajovaných,

podmínky pro přístup k nim a

další požadavky na jejich ochranu, zásady pro stanovení citlivých činností a

podmínky pro jejich výkon a s tím spojený výkon státní správy

Utajovaná informace

Utajovanou informací informace v jakékoliv podobě zaznamenaná na jakémkoliv nosiči označená v souladu, jejíž

vyzrazení nebo

zneužití může

způsobit újmu zájmu České republiky nebo může být pro tento zájem nevýhodné, a která je uvedena v seznamu utajovaných informací.

Materiální znak

Informace musí být zaznamenána na nějakém nosiči. Totéž se týká situace, kdy je utajovaná informace „oddělena“ z nosiče.

Materiální znak – formální znak informace je za utajovanou označena.

Utajovaná informace – utajovaný dokument (může obsahovat i neutajované informace)

Zájem české republiky

Zájmem České republiky zachování její

ústavnosti, svrchovanosti a

územní celistvosti,

zajištění vnitřního pořádku a

bezpečnosti,

mezinárodních závazků a

obrany, ochrana ekonomiky a ochrana života nebo zdraví fyzických osob

Újma zájmům České republiky

Újmou zájmu České republiky se rozumí poškození nebo ohrožení zájmu České republiky.

Podle závažnosti poškození nebo ohrožení zájmu České republiky se újma člení na:

mimořádně vážnou újmu,

vážnou újmu a

prostou újmu.

Vyzvědačství

Kdo vyzvídá informaci utajovanou podle jiného právního předpisu, jejíž zneužití může vážným způsobem ohrozit nebo poškodit ústavní zřízení, svrchovanost, územní celistvost, obranu a bezpečnost České republiky nebo jiného státu anebo obranu a bezpečnost mezinárodní organizace, k ochraně jejichž zájmů v uvedených oblastech se Česká republika zavázala, s cílem vyzradit ji cizí moci,

kdo s takovým cílem sbírá údaje obsahující utajovanou informaci, nebo

kdo takovou utajovanou informaci cizí moci úmyslně vyzradí,

bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

Ohrožení utajované informace

Kdo vyzvídá informaci utajovanou podle jiného právního předpisu s cílem vyzradit ji nepovolané osobě, kdo s takovým cílem sbírá údaje obsahující utajovanou informaci nebo kdo takovou utajovanou informaci nepovolané osobě úmyslně vyzradí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

Stupně utajení

1. Přísně tajné, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit mimořádně vážnou újmu zájmům České republiky,
2. Tajné, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit vážnou újmu zájmům České republiky,
3. Důvěrné, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit prostou újmu zájmům České republiky,
4. Vyhrazené, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může být nevýhodné pro zájmy České republiky.

Druhy zajištění ochrany utajovaných informací

Ochrana utajovaných informací je zajišťována:

personální bezpečností

průmyslovou bezpečností

administrativní bezpečností

Administrativní bezpečnost

Administrativní bezpečnost - tvoří systém opatření při tvorbě, příjmu, evidenci, zpracování, odesílání, přepravě, přenášení, ukládání, skartačním řízení, archivaci, případně jiném nakládání s utajovanými informacemi

Personální bezpečnost

Personální bezpečnost - tvoří výběr fyzických osob, které mají mít přístup k utajovaným informacím, ověřování podmínek pro jejich přístup k utajovaným informacím, jejich výchova a ochrana.

Personální bezpečnost

Osvědčení fyzické osoby na stupeň utajení (Osvědčení vydává NBÚ)

Platnost osvědčení podle stupně utajení:

DŮVĚRNÉ 9 let (opakovaná žádost se podává 3 měs. předem)

TAJNÉ 7 let (opakovaná žádost se podává 7 měs. předem)

PŘÍSNĚ TAJNÉ 5 let (opakovaná žádost se podává 10 měs. předem)

Průmyslová bezpečnost

Průmyslovou bezpečností - tvoří systém opatření k zjišťování a ověřování podmínek pro přístup podnikatele k utajovaným informacím a k zajištění nakládání s utajovanou informací u podnikatele

Druhy zajištění ochrany utajovaných informací

fyzickou bezpečností, kterou tvoří systém opatření, která mají neoprávněné osobě zabránit nebo ztížit přístup k utajovaným informacím, popřípadě přístup nebo pokus o něj zaznamenat

bezpečností informačních nebo komunikačních systémů, kterou tvoří systém opatření, jejichž cílem je zajistit důvěrnost, integritu a dostupnost utajovaných informací, s nimiž tyto systémy nakládají, a odpovědnost správy a uživatele za jejich činnost v informačním nebo komunikačním systému

kryptografickou ochranou, kterou tvoří systém opatření na ochranu utajovaných informací použitím kryptografických metod a kryptografických materiálů při zpracování, přenosu nebo ukládání utajovaných informací.

Podmínky pro vydání osvědčení fyzické osoby

Státní občanství ČR nebo státní příslušnost členského státu EU nebo NATO

Věk 18 let, plná svéprávnost a bezúhonnost (Podmínku bezúhonnosti splňuje fyzická osoba, která nebyla pravomocně odsouzena za spáchání úmyslného trestného činu nebo trestného činu vztahujícího se k ochraně utajovaných informací, anebo se na ni hledí, jako by odsouzena nebyla.)

Osobní způsobilost. (Podmínku osobnostní způsobilosti splňuje fyzická osoba, která netrpí poruchou či obtížemi, které mohou mít vliv na její spolehlivost nebo schopnost utajovat informace.) a spolehlivost (Podmínku bezpečnostní spolehlivosti splňuje fyzická osoba, u níž není zjištěno bezpečnostní riziko.)

Zvláštní přístup k utajované informaci

Osobami, které mají přístup k utajované informaci všech stupňů utajení bez platného osvědčení fyzické osoby a poučení, jsou:

1. prezident republiky,
2. poslanci a senátoři Parlamentu,
3. členové vlády,
4. Veřejný ochránce práv a zástupce Veřejného ochránce práv,
5. Soudci,
6. prezident, viceprezident a členové Nejvyššího kontrolního úřadu

Přístup k utajované informaci cizí moci

1. Prezident republiky,
 2. předseda Senátu Parlamentu,
 3. předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu,
 4. předseda vlády a
 5. ministr zahraničních věcí,
- mají přístup k utajované informaci cizí moci.

Přístup k utajované informaci na základě uznání bezpečnostního oprávnění vydaného úřadem cizí

Má-li mít fyzická osoba nebo podnikatel přístup k utajované informaci cizí moci, musí splňovat podmínky prověření, a požaduje-li tak cizí moc, být též držitelem osvědčení pro cizí moc.

Citlivé činnosti

Za citlivé činnosti se pro potřeby zpravodajské služby považují úkony prováděné pro zpravodajskou službu na základě dohody v souvislosti s výkonem státní správy nebo z jiného důvodu.

Role BIS

Formou utajení si každý stát chrání informace důležité pro jeho bezpečnost a fungování.

Úkolem Služby je zpravodajsky chránit subjekty, které s utajenými poznatky pracují (podle zákona o ochraně utajovaných informací č. 412/2005 Sb.) a vyhodnocovat a označovat klíčová místa, kde hrozí potenciální nebezpečí úniku.

Pokud BIS získá varovné indicie o pokusu utajení prolomit, podniká kroky k jeho eliminaci. Zjišťuje pozadí rizikových aktivit, stupeň ohrožení, rozsah případných následků apod.

Poslání VZ

Základním úkolem Vojenského zpravodajství je získávat, shromažďovat a vyhodnocovat informace důležité pro obranu České republiky.

Vojenské zpravodajství integruje jak rozvědnou, tak kontrarozvědnou činnost, zabezpečuje tedy informace jak domácí, tak pocházející ze zahraničí.

Vojenské zpravodajství se soustřeďuje na informace o záměrech a činnostech ohrožujících utajované skutečnosti a namířených proti zabezpečování obrany České republiky.

Monitoruje také aktivity cizích zpravodajských služeb v oblasti obrany.

Zpravodajské disciplíny

HUMINT Zpravodajství lidských zdrojů (Human Intelligence) shromažďuje a zpracovává informace poskytované lidskými zdroji.

SIGINT Signálové zpravodajství (Signal Intelligence) zpracovává data a informace získané z elektromagnetického spektra vyzařovaného komunikačními a nekomunikačními elektronickými prostředky.

OSINT Zpravodajství z otevřených zdrojů (Open Source Intelligence) zpracovává informace získané z veřejně dostupných zdrojů a z ostatních zdrojů neutajovaného charakteru, jež jsou omezeně publikovány či zpřístupňovány.

IMINT Obrazové zpravodajství (Imagery Intelligence) zpracovává informace z obrazových záznamů získané fotografickými, radiolokačními, elektrooptickými, infračervenými, termovizními, laserovými a multispektrálními senzory.

Seznam utajovaných informací

Nařízení vlády ze dne 7. prosince 2005,

kterým se stanoví seznam utajovaných informací

Ochrana vnějších hranic Evropské unie

Evropská agenda migrace

1. Bezprostřední akce
2. Čtyři pilíře k lepšímu zvládnutí migrace
3. Omezení motivace pro nelegální migraci
4. Kontrola hranic – záchrana životů a zabezpečení vnějších hranic
5. Evropská povinnost – silná společná azylová politika
6. Nová politika legální migrace
7. Pohyb vně

Zaměření se na kriminální síť pašeráků

Operace Společné bezpečnostní a obranné politiky – systematické hledání a identifikace, zajištění a ničení plavidel pašeráků

Sdílení informací vedoucí k identifikaci pašeráků

Solidarita mezi členskými státy

1. Ocitnou-li se jeden nebo více členských států ve stavu nouze v důsledku náhlého přílivu státních příslušníků třetích zemí, může Rada na návrh Komise přijmout ve prospěch dotyčných členských států dočasná opatření.
2. Rada rozhoduje po konzultaci s Evropským parlamentem.

Kvóty

Dočasný systém distribuce lidí v ochraně mezinárodního práva na základě spravedlivé a vyrovnané účasti všech členských států

Kritéria – velikost HDP, počet obyvatel, výše nezaměstnanosti, zkušenost s přistěhovaletstvím (předzvěst dlouhodobého řešení).

Poslání agentury FRONTEX

Agentura Frontex, Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž, byla zřízena v roce 2004 s cílem pomoci

členským státům EU a

zemím přidruženým k Schengenu (Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko.)

chránit vnější hranice prostoru volného pohybu EU

Frontex

▪

Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU byla zřízena nařízením Rady (ES) č. 2007/2004

Zahájila svou činnost v roce 2005

Správní a řídicí struktura agentury

Správní rada

Výkonný ředitel

Zástupce výkonného ředitele

Úředník pro otázky základních práv

Funkce správní rady

správní rada odpovídá za přijímání strategických rozhodnutí agentury

jmenuje výkonného ředitele a jeho zástupce na návrh EK

přijímá rozhodnutí o provádění hodnocení zranitelnosti,

přijímá rozhodnutí o seznamech povinných informací a údajů, které si s agenturou mají vyměňovat vnitrostátní orgány odpovědné za správu hranic.....

Předsednictví ve správní radě

Správní rada volí z řad svých členů, kteří mají hlasovací právo, předsedu a místopředsedu. Předseda a místopředseda jsou voleni dvoutřetinovou většinou hlasů členů správní rady s hlasovacím právem.

Nemůže-li předseda vykonávat své povinnosti, zaujme jeho místo z úřední moci místopředseda.

Jmenování výkonného ředitele

Výkonné ředitele jmenuje správní rada na návrh EK. EK navrhuje nejméně tři vhodné kandidáty

Kandidáti procházejí slyšením v příslušných výborech EP

Výkonný ředitel

Agenturu řídí výkonný ředitel, který je při výkonu svých povinností zcela nezávislý.

Aniž jsou dotčeny pravomoci orgánů Unie a správní rady, nevyhledává ani nepřijímá výkonný ředitel žádné pokyny od jakékoli vlády ani od jakéhokoli jiného subjektu.

EP nebo Rada mohou výkonného ředitele vyzvat, aby předložil zprávu o plnění svých úkolů.

Složení správní rady

Správní rada z jednoho zástupce každého členského státu a dvou zástupců EK, přičemž každý z nich má hlasovací právo.

Každý členský stát za tímto účelem jmenuje jednoho člena správní rady a jednoho náhradníka, který člena zastupuje v jeho nepřítomnosti.

EK jmenuje dva členy a dva náhradníky. Funkční období trvá čtyři roky. Může být prodlouženo

Úředník pro otázky základních práv

Správní rada jmenuje úředníka pro otázky základních práv ze seznamu tří kandidátů po konzultaci s poradním fórem.

Úředník pro otázky základních práv musí mít nezbytnou kvalifikaci, odborné znalosti a profesní zkušenosti v oblasti základních práv.

Poradní fórum

Agentura zřídí poradní fórum, které jí bude formou nezávislého poradenství nápomocno v otázkách základních práv.

Výkonný ředitel a správní rada mohou v koordinaci s úředníkem pro otázky základních práv konzultovat s poradním fórem jakoukoli otázku týkající se základních práv

Národní koordinační centrum

Každý členský stát určí, provozuje a spravuje národní koordinační centrum.

Každý členský stát oznámí zřízení svého národního koordinačního centra EK, která o tom neprodleně uvědomí ostatní členské státy a agentur

Zásah rychlé reakce

Na žádost členského státu o zahájení zásahu rychlé reakce na hranicích musí obsahovat popis situace, možných cílů a předpokládaných potřeb a profily potřebných pracovníků, včetně případných profilů pracovníků s výkonnou pravomocí.

Výkonný ředitel může, je-li to nutné, okamžitě vyslat odborníky agentury, aby situaci na vnějších hranicích dotčeného členského státu posoudili.

Podpůrné týmy pro řízení migrace

Pokud členský stát čelí nepřiměřeným migračním výzvám v konkrétních hotspotech na svých vnějších hranicích, jež spočívají ve velkých, dovnitř směřujících smíšených migračních tocích, může požádat o technickou a operativní posilu od podpůrných týmů pro řízení migrace, které sestávají z odborníků z příslušných institucí a jiných subjektů Unie.

Kontrola veřejné správy

Funkce kontroly veřejné správy

1. funkce poznávací
2. funkce zjišťovací
3. funkce porovnávací
4. funkce hodnotící
5. funkce nápravná

Dělení kontroly

správní kontrola vnitřní

správní kontrola vnější

1. preventivní

2. průběžná

3. následná

Vnější kontrola veřejné správy

kontrola vykonávaná zákonodárným sborem, respektive zastupitelskými orgány

kontrola vykonávaná Nejvyšším kontrolním úřadem

kontrola vykonávaná správními orgány

kontrola vykonávaná na základě podání občanů

kontrola vykonávaná prostřednictvím Veřejného ochránce práv

kontrola vykonávaná soudy

Parlamentní kontrola

Působnost sněmovny

Sněmovna má právo:

1. kontrolovat činnost vlády,
2. jednat o důvěře vládě a
3. usnášet se na vyslovení nedůvěry vládě (50 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu PS)

Vyslovení důvěry vládě

Vláda je odpovědna Poslanecké sněmovně

1. Nově jmenovaná vláda předstoupí do 30 dnů po svém jmenování před Poslaneckou sněmovnu a požádá ji o vyslovení důvěry
2. Vláda může kdykoliv předložit Poslanecké sněmovně žádost o vyslovení důvěry.
3. Vláda je oprávněna žádat, aby Poslanecká sněmovna skončila projednávání vládního návrhu zákona do tří měsíců od jeho předložení, pokud s tím vláda spojí žádost o vyslovení důvěry

K přijetí usnesení o vyslovení důvěry vládě je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných poslanců.

Vyslovení nedůvěry vládě

Návrh na vyslovení nedůvěry vládě může podat písemně nejméně 50 poslanců. K projednání takového návrhu svolá předseda neprodleně schůzi Sněmovny.

O žádosti vlády o vyslovení důvěry nebo o návrhu na vyslovení nedůvěry vládě se neprodleně vyrozumí poslanecké kluby a výbory. Po rozpravě se přistoupí k hlasování podle jmen.

K přijetí usnesení, kterým se vyslovuje vládě nedůvěra, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců.

Odepře-li Sněmovna vyslovit vládě důvěru nebo jí vysloví nedůvěru, oznámí to předseda Sněmovny prezidentu republiky

Projednání petic

Každý má právo sám nebo společně s jinými obracet se na státní orgány se žádostmi, návrhy a stížnostmi ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu, které patří do působnosti těchto orgánů.

Petice adresované Sněmovně, jejím orgánům a funkcionářům se doručí petičnímu výboru.

O přijatých peticích, jejich obsahu a způsobu vyřízení předkládá petiční výbor Sněmovně zprávy.

Podání, která nejsou peticemi, předá petiční výbor Kanceláři sněmovny, která je předloží věcně příslušným výborům nebo komisím anebo je postoupí příslušným úřadům nebo institucím. Pisatele o vyřízení nebo postoupení vždy vyrozumí

Vyšetřovací komise

Na návrh nejméně jedné pětiny všech poslanců (40) může Sněmovna zřídit pro vyšetření věci veřejného zájmu vyšetřovací komisi.

Předsedu a členy vyšetřovací komise, kterými mohou být jen poslanci, volí Sněmovna.

Poslanec, který je členem vlády, nemůže být členem vyšetřovací komise.

Povinnost svědčit

Každý je povinen na předvolání komise se dostavit ke komisi a vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o věci, která má být vyšetřena, nebo o okolnostech důležitých pro vyšetření této věci.

Svědek nesmí být vyslýchán tehdy, jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl zproštěn této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má.

Parlamentní kontrola podle zvláštních zákonů

Stálá komise Poslanecké sněmovny pro kontrolu činnosti Bezpečnostní informační služby

Stálá komise Poslanecké sněmovny pro kontrolu činnosti BIS podle zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě.

Kontrolní orgán se skládá z nejméně 7 členů.

Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je vždy lichý. Členem kontrolního orgánu může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny.

Stálá komise pro kontrolu činnosti Úřadu pro zahraniční styky a informace

Na základě zákona č. 153/1994 o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, pro kontrolu činnosti tohoto Úřadu.

Stálá komise pro kontrolu činnosti ÚZSI se skládá nejméně ze 7 členů. Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je vždy lichý.

Členem zvláštního kontrolního orgánu může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny.

Stálá komise pro kontrolu činnosti Vojenského zpravodajství

podle zákona č. 289/2005 Sb., o VOZ pro kontrolu této jednotné ozbrojené zpravodajské služby České republiky.

Kontrolní orgán se skládá nejméně ze 7 členů. Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je vždy lichý.

Členem kontrolního orgánu může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny.

Orgán nezávislé kontroly zpravodajských služeb

Činnost zpravodajských služeb podléhá kontrole:

1. Vlády,
2. Poslanecké sněmovny a
3. Orgánu nezávislé kontroly zpravodajských služeb České republiky

Stálá komise pro kontrolu činnosti Finančního analytického úřadu

na základě zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Stálá komise pro kontrolu činnosti FAÚ se skládá z nejméně 7 členů. Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je vždy lichý.

Členem stálé komise může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny.

Stálá komise pro kontrolu činnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů

na základě zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů, zřizuje ke kontrole této Inspekce.

Stálá komise Poslanecké sněmovny provádí kontrolu činnosti Inspekce, včetně kontroly použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a použití sledování osob a věcí podle trestního řádu.

Kontrolní orgán se skládá z poslanců určených Poslaneckou sněmovnou.

Základní poslání GIBS

Hlavním předmětem činnosti GIBS je vyhledávat, odhalovat a vyšetřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je příslušník Policie ČR, celník, příslušník Vězeňské služby, příslušník inspekce anebo zaměstnanci těchto útvarů.

Inspekce také provádí zkoušku spolehlivosti vůči protiprávnímu jednání uvedených příslušníků a zaměstnanců.

Navrhuje proti takové činnosti opatření a vydává metodická doporučení pro činnost jednotlivých bezpečnostních sborů.

Stálá komise pro kontrolu činnosti Národního bezpečnostního úřadu

na základě zákona č. 412/2005 Sb., jako zvláštní kontrolní orgán Poslanecké sněmovny pro kontrolu činnosti NBÚ.

Kontrolní orgán se skládá nejméně ze 7 členů. Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je vždy lichý.

Členem kontrolního orgánu může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny.

Základní poslání NBÚ

NBÚ je orgánem moci výkonné, byl zřízen zákonem č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a je ústředním správním úřadem pro ochranu utajovaných informací a bezpečnostní způsobilost.

Uvedený zákon přesně vymezuje dokumenty a informace, které ředitel NBÚ této komisi standardně předkládá, a dokumenty a informace, jejichž předložení si komise může vyžádat.

Jde zejména o předkládání zprávy o činnosti NBÚ, zprávy o jednotlivých bezpečnostních řízeních a o materiály týkající se rozpočtu NBÚ.

Komise není oprávněna zasahovat do personálních pravomocí vedoucích pracovníků NBÚ a nahrazovat jejich řídicí činnost.

Stálá komise pro kontrolu činnosti Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost

na základě zákona č. 205/2017 Sb., kterým se novelizoval zákon o kybernetické bezpečnosti, jako zvláštní kontrolní orgán Poslanecké sněmovny pro kontrolu činnosti NÚKIB.

Poslanecká sněmovna stanoví počet členů komise tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je vždy lichý.

Poslání NÚKIB

NÚKIB řeší problematiku ochrany utajovaných informací v oblasti informačních a komunikačních systémů, kryptografickou ochranu, působí jako koordinační orgán ve stavu kybernetického nebezpečí a rovněž vykonává působnost v oblasti veřejné regulované služby Evropského programu družicové navigace Galileo.

Ředitel NÚKIB předkládá kontrolnímu orgánu zprávu o činnosti Úřadu, návrh rozpočtu a podklady potřebné ke kontrole plnění rozpočtu Úřadu, vnitřní předpisy Úřadu a na vyžádání zprávu o jednotlivých kybernetických bezpečnostních incidentech z kritické informační infrastruktury, významných informačních systémů a informačních systémů základní služby.

Navigační systém Galileo

Navigační systém Galileo je plánovaný autonomní evropský Globální družicový polohový systém (GNSS).

Jeho výstavbu zajišťuje Evropská unie (EU) reprezentovaná Evropskou komisí (EC) a Evropskou kosmickou agenturou (ESA).

Plný systém bude sestávat z 30 družic (27 operačních + 3 záložní) obíhajících ve třech rovinách po kruhových drahách na střední oběžně dráze Země ve výšce 23 222 km.

Systém Galileo má největší potenciál především v dopravě (letecká, silniční, železniční, námořní a říční, městská, atd.), přesto však nabízí široké využití i v dalších oblastech, kde zvýší bezpečnost, přesnost a komfort (energetický průmysl, bankovníctví, zemědělství, civilní ochrana, životní prostředí, stavebnictví atd.).

Stálá komise pro kontrolu použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, použití sledování osob a věcí a rušení provozu elektronických komunikací

podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.

Úkony dle 88 a 158d trestního řádu související s odposlechy a sledováním osob jsou důležitým nástrojem pro odhalování, prověřování a vyšetřování nejzávažnějších forem páchaní trestné činnosti, jako například zneužití pravomoci úřední osoby, korupce, organizovaného zločinu, drogové, násilné nebo mravnostní kriminality.

Použití těchto úkonů však na druhé straně představuje významný zásah do lidských práv a svobod, zaručených Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod, proto je podrobena přísné parlamentní kontrole.

Kontrolu provádí kontrolní orgán Poslanecké sněmovny v příslušných útvarech policie po předchozím vyrozumění ministra vnitra. Ministr vnitra předkládá kontrolnímu orgánu nejméně dvakrát ročně zprávu o použití zmíněných prostředků, jednou ročně analýzu použití úkonů a dále též na jeho žádost informace o použití těchto prostředků.

Tím není dotčeno právo kontrolního orgánu požadovat informace a účast na jednání kontrolního orgánu od jiných osob.

Kontrolní orgán se skládá z poslanců určených Poslaneckou sněmovnou.

Orgán nezávislé kontroly zpravodajských služeb

Orgán nezávislé kontroly se skládá z 5 členů, kteří jsou na návrh vlády voleni Poslaneckou sněmovnou na dobu 5 let.

Vláda Poslanecké sněmovně navrhne vždy nejméně dvojnásobný počet osob, než je počet obsazovaných míst v orgánu nezávislé kontroly.

Nikdo nemůže být členem orgánu nezávislé kontroly více než dvakrát za sebou.

Funkce člena orgánu nezávislé kontroly je veřejnou funkcí

Oprávnění Orgánu nezávislé kontroly

Orgán nezávislé kontroly je při výkonu své kontrolní činnosti oprávněn požadovat od zpravodajské služby všechny potřebné informace o její činnosti, které souvisejí s prováděnou kontrolou

Má-li orgán nezávislé kontroly za to, že činnost zpravodajské služby protiprávně zasahuje do základních práv a svobod nebo porušuje zákon, je oprávněn vyžadovat od ředitele příslušné zpravodajské služby potřebná vysvětlení.

Interpelace

Působnost sněmovny je projednávat odpovědi vlády a jejích členů na písemné interpelace poslanců zařazené na pořad schůze Sněmovny

Každý poslanec má právo interpelovat vládu nebo její členy ve věcech jejich působnosti.

Interpelovaní členové vlády odpovědí na interpelaci do třiceti dnů ode dne jejího podání.

Kontrola výkonné moci

Komise Senátu

Senát může ze senátorů a dalších osob, které nejsou senátory, zřizovat stálé nebo dočasné komise a stanovit jim úkoly.

Komise se zřizují zejména tehdy, jedná-li se o úkoly dotýkající se působnosti více orgánů Senátu anebo o úkoly, které nejsou v působnosti žádného ze Senátem zřízených orgánů

Svobodný přístup k informacím

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

zákon upravuje:

1. pravidla pro poskytování informací a
2. podmínky práva svobodného přístupu k těmto informacím.

Povinnost poskytovat informace

Povinnými subjekty, které mají podle zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti, jsou:

1. státní orgány,
2. územní samosprávné celky a jejich orgány a
3. veřejné instituce.

Povinnými subjekty jsou dále ty subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy, a to pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti.

Povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací

Žadatel

Žadatelem podle zákona je každá fyzická i právnická osoba, která žádá o informaci.

Informace

Informací se pro účely zákona rozumí:

1. jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakékoliv podobě,
2. zaznamenaný na jakémkoliv nosiči, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního

Informací podle zákona není počítačový program.

Poskytování informací

Povinné subjekty poskytují informace:

1. na základě žádosti nebo
2. zveřejněním.

Informace poskytována na základě žádosti

Je-li informace poskytována na základě žádosti, poskytuje se způsobem podle obsahu žádosti, zejména:

- a. sdělením informace v elektronické nebo listinné podobě,
- b. poskytnutím kopie dokumentu obsahujícího požadovanou informaci,
- c. poskytnutím datového souboru obsahujícího požadovanou informaci,
- d. nahlédnutím do dokumentu obsahujícího požadovanou informaci,
- e. sdílením dat prostřednictvím rozhraní informačního systému, nebo
- f. umožněním dálkového přístupu k informaci, která se v průběhu času mění, obnovuje, doplňuje nebo opakovaně vytváří, nebo jejím pravidelným předáváním jiným způsobem,...

Poskytování informací zveřejněním

Informace poskytovaná zveřejněním se poskytuje ve všech formátech a jazycích, ve kterých byla vytvořena;

při zveřejnění takové informace v elektronické podobě musí být jeden z těchto formátů otevřený a, je-li to možné, též strojově čitelný.

Všeobecné povinnosti

Každý povinný subjekt musí pro informování veřejnosti ve svém sídle a svých úřadovnách zveřejnit na místě, které je všeobecně přístupné, jakož i umožnit pořízení jejich kopie, tyto informace:

1. důvod a způsob založení povinného subjektu, včetně podmínek a principů, za kterých provozuje svoji činnost,
2. popis své organizační struktury, místo a způsob, jak získat příslušné informace, kde lze podat žádost či stížnost, předložit návrh, podnět či jiné dožádání anebo obdržet rozhodnutí o právech a povinnostech osob,
3. místo, lhůtu a způsob, kde lze podat opravný prostředek proti rozhodnutím povinného subjektu o právech a povinnostech osob, a to včetně výslovného uvedení požadavků, které jsou v této souvislosti kladeny na žadatele, jakož i popis postupů a pravidel, která je třeba dodržovat při těchto činnostech, a označení příslušného formuláře a způsob a místo, kde lze takový formulář získat,
4. postup, který musí povinný subjekt dodržovat při vyřizování všech žádostí, návrhů i jiných dožádání občanů, a to včetně příslušných lhůt, které je třeba dodržovat

Další všeobecné povinnosti

1. přehled nejdůležitějších předpisů, podle nichž povinný subjekt zejména jedná a rozhoduje, které stanovují právo žádat informace a povinnost poskytovat informace a které upravují další práva občanů ve vztahu k povinnému subjektu, a to včetně informace, kde a kdy jsou tyto předpisy poskytnuty k nahlédnutí,
2. sazebník úhrad za poskytování informací,
3. elektronickou adresu podatelny.

Ústavní soud

Poslaní Ústavního soudu

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti.

Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří jsou jmenováni na dobu deseti let.

Soudce Ústavního soudu jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu.

Soudcem Ústavního soudu může být jmenován bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání.

Věcná působnost Ústavního soudu

Ústavní soud rozhoduje mimo jiné:

1. o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
2. o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
3. o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
4. o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,

Zahájení řízení před ÚS

Návrh na zahájení řízení před Ústavním soudem může podat ten, komu tento zákon takové oprávnění přiznává. Řízení lze zahájit jen na návrh.

Řízení je zahájeno dnem doručení návrhu Ústavnímu soudu.

Účastník nebo vedlejší účastník se může dát v řízení před Ústavním soudem zastupovat pouze advokátem v rozsahu stanoveném zvláštními předpisy.

Rozhodnutí ÚS

Ve věci samé rozhoduje Ústavní soud nálezem a v ostatních věcech usnesením.

Nálezy musí být odůvodněny a musí obsahovat poučení, že proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

Rozhodnutí Ústavního soudu je vykonatelné, jakmile bylo vyhlášeno způsobem stanoveným zákonem, pokud Ústavní soud o jeho vykonatelnosti nerozhodl jinak.

Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.

Řízení o ústavních stížnostech

Stížnost jsou oprávněny podat:

1. fyzická nebo právnická osoba, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem
2. zastupitelstvo obce nebo vyššího územního samosprávného celku, jestliže tvrdí, že nezákonným zásahem státu bylo porušeno zaručené právo územního samosprávného celku na samosprávu

Lhůta k podání ústavní stížnosti

Ústavní stížnost lze podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon stěžovateli k ochraně jeho práva poskytuje.

Takovým prostředkem se rozumí řádný opravný prostředek, mimořádný opravný prostředek, vyjma návrhu na obnovu řízení, a jiný procesní prostředek k ochraně práva, s jehož uplatněním je spojeno zahájení soudního, správního nebo jiného právního řízení

Řízení o ústavních stížnostech

Fyzická nebo právnická osoba, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem.

Zastupitelstvo obce nebo vyššího územního samosprávného celku, jestliže tvrdí, že nezákonným zásahem státu bylo porušeno zaručené právo územního samosprávného celku na samosprávu

Lhůta pro podání stížnosti

Ústavní stížnost lze podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon stěžovateli k ochraně jeho práva poskytuje.

Takovým prostředkem se rozumí řádný opravný prostředek, mimořádný opravný prostředek, vyjma návrhu na obnovu řízení, a jiný procesní prostředek k ochraně práva, s jehož uplatněním je spojeno zahájení soudního, správního nebo jiného právního řízení.

Předběžné opatření

Směřuje-li ústavní stížnost proti jinému zásahu orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí, může Ústavní soud k odvrácení hrozící vážné škody nebo újmy, k zabránění hrozícímu násilnému zásahu nebo z jiného závažného veřejného zájmu uložit orgánu veřejné moci, aby v zásahu nepokračoval (předběžné opatření).

Nález Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodne nálezem, kterým:

1. ústavní stížnosti zcela vyhoví nebo
2. ústavní stížnost zcela zamítne anebo
3. jí zčásti vyhoví a zčásti ji zamítne

Důsledky nálezu ke stížnosti FO nebo PO

Bylo-li vyhověno ústavní stížnosti fyzické nebo právnické osoby, Ústavní soud:

1. zruší napadené rozhodnutí orgánu veřejné moci, nebo
2. jestliže porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody spočívalo v jiném zásahu orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí, zakáže tomuto orgánu, aby v porušování práva a svobody pokračoval, a přikáže mu, aby, pokud je to možné, obnovil stav před porušením